

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi eräiden sosiaali- ja terveydenhuollon lakien muuttamisesta.

PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla on viime vuosina pyritty selkeyttämään ja tehostamaan hallintoa muun muassa siirtämällä ministeriöltä sekä sosiaalihallitukselta ja lääkintöhallitukselta tehtäviä ja toimivaltaa lääninhallinnolle. Tuolloin omaksuttujen periaatteiden mukaisesti ehdotetaan tässä esityksessä tehtävien järjestelyn jatkamista. Keskushallinnolta ehdotetaan edelleen siirrettäväksi tehtäviä lääninhallituksille. Valtionhallinnon usein yksityiskohtiin puuttuvaa kunnallishallinnon valvontaa eh-

dotetaan kevennettäväksi muun muassa poistamalla kunnalliset ohjesäännöt sosiaali- ja terveydenhuollosta. Kunnallishallinnossa ehdotetaan mahdollisuutta siirtää päätösvaltaa lautakunnilta niiden alaisille viranhaltijoille. Samalla ehdotetaan sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntöön sisältyviä eräitä vanhentuneita menettelytapoja uudistettaviksi ja yhdenmukaistettaviksi.

Ehdotetut lainmuutokset on tarkoitus saattaa voimaan vuoden 1981 alusta.

YLEISPERUSTELUT.

1. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu.

Sosiaali- ja terveydenhuollon hallinto on viime vuosien aikana ollut monien muutosten kohteena. Lääkintöhallitus siirrettiin vuonna 1968 sisäasiainministeriöstä sosiaaliministeriön hallinnonalalle. Samana vuonna sosiaalihuoltoa varten perustettiin oma keskusvirasto, sosiaalihallitus. Vuonna 1971 sosiaali- ja terveydenhuollon piirihallintoviranomaiset yhdistettiin lääninhallitusten sosiaali- ja terveysosastoiksi. Vuoden 1977 alusta toteutettiin laaja tehtävien ja toimivallan siirto keskushallinnolta lääninhallituksille, jolloin lääninhallitusten mahdollisuudet vaikuttaa alueensa sosiaali- ja terveydenhuoltoon lisääntyivät.

Tehtävien siirron yhteydessä päätettiin sosiaali- ja terveydenhuollon hallinnon kehittämisperiaatteista, joiden mukaan lääninhallitusten tehtävänä on toisaalta ohjata ja valvoa yksittäisiä kuntia ja kuntainliittoja sosiaali- ja terveydenhuollon toteuttamisessa sekä toisaalta esittää valtion keskushallinnolle läänin kehittä-

mistarpeet ja niiden kiireellisyysjärjestys. Keskusvirastojen tehtävänä nähtiin puolestaan yksittäistapauksia koskevien ratkaisujen sijasta toimintalinjojen ja yksittäisten toimintojen suunnittelu. Siirrettäessä tehtäviä ja toimivaltaa pyrittiin myös poistamaan hallinnollisia epäkohtia. Tehtävän laajuuden vuoksi ei uudistuksessa kuitenkaan voitu puuttua kaikkiin hallinnollisiin haittoihin. Samoin tarkastelun ulkopuolelle jouduttiin jättämään valtionhallinnon ja kunnallishallinnon välinen tehtävien järjestely.

Vuoden 1978 syksyllä asetettiin sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle tehtävien siirtoa jatkamaan ja tehtäviä uudelleen järjestämään uusi toimikunta (sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tehtävien järjestelytoimikunta). Toimikunta antoi 31 päivänä lokakuuta 1978 välimietinnön, jonka pohjalta annetun hallituksen esityksen mukaisesti tuli 1 päivänä toukokuuta 1979 voimaan 10 lainmuutosta ja 12 asetuksen muutosta (375—396/79), joilla toteutettiin joukko sosiaali- ja terveydenhuollon hallinnon epäkohtiin liittyviä uudelleen

järjestelyjä. Jäljempänä tulevat ehdotukset on laadittu edellä mainitun toimikunnan mietinnön (komiteanmietintö 1979: 56) pohjalta.

Sosiaali- ja terveystieteissä on valmisteltu samanaikaisesti myös niin sanotussa Valtava-projektissa sosiaalihuollon hallintoa sekä sosiaali- ja terveyshuollon suunnittelu- ja valtionosuusjärjestelmiä koskevan lainsäädännön uudistamista. Eräitä selvitystyön tuloksia on voitu käyttää hyväksi jo tätä esitystä laadittaessa. Ehdotusten toteuttaminen ei kuitenkaan poista sosiaalihuollon hallinnon eikä suunnittelu- ja laskentajärjestelmien huomattavia epäkohtia, vaan niiden poistaminen edellyttää laajemman, Valtava-projektissa hahmotellun uudistuksen toteuttamista.

Ehdotettujen uudistusten keskeisenä tavoitteena on sosiaali- ja terveydenhuollon hallinnon tehostaminen ja palvelutuotannon edellytysten parantaminen. Hallinnon kehittämisen lähtökohtana on pidetty sitä, että kunnallinen itsehallinto sosiaali- ja terveydenhuoltoa toteuttaessaan voisi mahdollisimman joustavasti ja paikalliset olot huomioon ottaen tuottaa kansalaisten tarvitsemia palveluksia. Tämän edellytyksenä on, että valtion usein yksityiskohtiin puuttuvasta kuntien ja kuntainliittojen valvonnasta tulisi siirtyä nykyistä enemmän keskinäiseen luottamukseen perustuvaan yhteistoimintaan. Valtion valvonnan pääasiallisimpana tarkoituksena on huolehtia siitä, että sosiaali- ja terveydenhuolto kehittyy alueittain ja toimialoitain tasapuolisesti.

Kunnallishallinnon kannalta siirtyminen yksityiskohtaisesta valtion valvonnasta nykyistä joustavampaan hallintokäytäntöön merkitsee valtionhallintoon suuntautuvien toimenpiteiden vähentymistä. Nykyisin kunnallishallinto joutuu laatimaan erilaisia selvityksiä, tilastoja ja hakemuksia valtion viranomaisille yksittäisten sosiaali- ja terveydenhuollon toimintojen toteuttamiseksi. Kun tämän tyyppisiä, usein turhana pidettäviä toimenpiteitä ja käytäntöjä poistetaan, jää sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstölle nykyistä enemmän aikaa paneutua varsinaiseen sosiaali- ja terveydenhuollon toteuttamiseen ja erityisesti sen sisällön kehittämiseen.

Palvelusten käyttäjille, kansalaisille, tämä merkitsee puolestaan sitä, että sosiaali- ja terveydenhuollon palveluksia on ainakin välillisesti mahdollista antaa nykyistä nopeammin ja parempina.

Lääninhallinnon kannalta tehtävien uudelleen järjestely korostaa niiden asemaa alueensa so-

siaali- ja terveydenhuollon ohjaajana. Tehtävien siirrolla luotiin lääninhallituksille mahdollisuudet johtaa ja valvoa alueensa sosiaali- ja terveydenhuollon toteuttamista. Useiden tehtävien osalta lainsäädäntö kuitenkin edellyttää lääninhallitusten puuttumista vielä lukuisiin hallinnollisiin yksityiskohtiin, jolloin kunnan koko sosiaali- ja terveydenhuollon ohjaukseen sekä läänin sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämiseen on jäänyt vähemmän mahdollisuuksia. Kun tässä esityksessä on pyritty yhdenmukaistamaan sosiaali- ja terveydenhuollon lakien hallinnollisia menettelytapoja, lääninhallitusten tehtävien luonne muuttuu yksityiskohtaisesta kuntien asioihin puuttumisesta yhä enemmän laaja-alaiseen sosiaali- ja terveydenhuollon ohjaamiseen ja valvontaan.

Keskushallinnon kannalta ehdotettuja muutoksia ei ole paljon, mutta ne korostavat tehtävien ja toimivallan siirron jo aiemmin aiheuttamaa toiminnan muutosta. Kun keskusvirastot ennen tehtävien siirtoa suurelta osin ratkaisivat yksittäistapauksia sosiaali- ja terveydenhuollossa, on niiden keskeisenä tehtävänä nykyisin ja vastaisuudessa toimia koko hallinnonalan asiantuntijana.

2. Esityksen hallinnolliset vaikutukset.

Muutoksia ehdotetaan sosiaali- ja terveystieteiden hallinnon 21:een lakiin. Näiden lakien muuttamisen yhteydessä on tarkoitus muuttaa lisäksi hallinnon 21 asetusta. Myös tämä merkitsee tehtävien uudelleen järjestelyä sosiaali- ja terveydenhuollon hallinnossa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntöön on kunnallislain kokonaistarkistuksen jälkeen jäänyt siitä poikkeavia säännöksiä. Koska kunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon hallinnossa ei ole perusteltua säilyttää kaikkia näitä poikkeuksia, ehdotetaan eräitä sosiaalilautakuntaa ja terveyslautakuntaa koskevia säännöksiä kumotaviksi ja jätettäväksi siten kunnallislain sääntösten varaan.

Tässä esityksessä ehdotetaan mahdollisuutta siirtää sekä terveys- että sosiaalilautakunnan päätösvaltaa lautakuntien alaisille viranhaltijoille. Nykyisin päätösvallan siirto on mahdollista pääasiassa sosiaalihuollon antamista koskeissa asioissa ja näissäkin vain rajoitetusti. Kun lautakuntien tehtävät jatkuvasti lisääntyvät

ja monipuolistuvat, on päätöksenteon siirtämisen tarve tullut yhä ilmeisemmäksi.

Kunnallislain uudistamisen yhteydessä vähennettiin valtion valvontaa kunnallishallintoon poistamalla mm. valtionviranomaisen vahvistettavat kunnanhallituksen ja kaupunginhallituksen ohjesäännöt. Myös sosiaali- ja terveydenhuollon kunnalliset ohjesäännöt ehdotetaan poistettaviksi ja tilalle ehdotetaan velvoitetta laatia johtosääntö. Esimerkiksi sosiaaliohjesäännön ja sen vahvistamisen historia ulottuu Suomen itsenäistymistä edeltävään aikaan, jolloin kuvernöörillä hallitsijan edustajana oli läänin köyhäinhoitotoiminnan ylin johto. Tässä ominaisuudessa kuvernööri vahvisti kullekin vaivashoitoyhdyskunnalle vaivashoidon ohjesäännön, jossa annettiin tarkemmat määräykset köyhäinhoidon paikallisesta järjestämisestä. Valtion puuttuminen kunnallishallintoon ohjesääntöjä vahvistamalla on vanhentunut hallinnollinen menettelytapa, joka on osoittautunut erillisenä tarpeettomaksi sosiaali- ja terveydenhuollon muitten ohjauskeinojen, kuten suunnittelu- ja valtionosuusjärjestelmien kehittämisen rinnalla ja joka on hankaloittanut ja hidastanut toimintajärjestelmien kehittämistä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon keskeisimpiä valtionosuuden piiriin kuuluvia toimintoja ohjataan lakisääteisten suunnittelujärjestelmien avulla. Valtioneuvosto hyväksyy vuosittain kansanterveystyön-, sairaanhoidon- ja kehitysvammaisten erityishuollon valtakunnalliset suunnitelmat. Sosiaali- ja terveysministeriö hyväksyy puolestaan lasten päivähoiton valtakunnallisen suunnitelman, joka nyt ehdotetaan siirrettäväksi valtioneuvoston hyväksyttäväksi. Kunnat ja kuntainliitot hyväksyvät vuosittain vastaavat toimintasuunnitelmat. Toimintasuunnitelmat vahvistaa lääninhallitus.

Kasvatusneuvoloiden toiminta, päihdehuolto ja kodinhoito, eivät kuulu suunnittelujärjestelmän piiriin, vaan niiden toimintaa ohjataan valtionosuusjärjestelmän sekä siihen liittyvien yleisten suunnitelmien avulla. Lääninhallitukset vahvistavat nykyisen kansanterveystyön, sairaanhoidon, kehitysvammaisten erityishuollon sekä lasten päivähoidon kunnalliset toimintasuunnitelmat. Samoin lääninhallitukset suorittavat valtionosuuden sosiaali- ja terveydenhuollon toteuttamisesta aiheutuviin käyttökustannuksiin.

Sosiaali- ja terveysministeriö hyväksyy vuosittain kasvatusneuvolatoiminnan, päihdehuollon ja kodinhoidon valtionosuuden suorittamista koskevat yleiset suunnitelmat, joiden rajoissa

ministeriö tai sosiaalihallitus antaa perustamis- ja laajentamisluvat.

Myös kasvatusneuvolatoiminnan, päihdehuollon ja kodinhoidon laitosten perustamista ja henkilöstön lisäämistä koskeva päätöksenteko ehdotetaan siirrettäväksi lääninhallituksille. Lääninhallitukset hyväksyisivät laitosten perustamista ja henkilöstön lisäämistä koskevat toimenpiteet ministeriön vahvistaman yleisen suunnitelman ja sosiaalihallituksen suunnitelman perusteella antamien ohjeiden mukaisesti.

Kuten edellä mainittiin, lääninhallitukset myöntävät nykyisin lakisääteiset valtionosuudet kunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon toteuttamisesta aiheutuviin käyttökustannuksiin. Harkinnanvaraisten valtionavustusten myöntäminen on puolestaan keskusvirastojen tehtävä. Koska sosiaalihuollon valtionavustuksista useat ovat luonteeltaan hyvin lähellä valtionosuuksia, ehdotetaan eräiden valtionavustusten myöntämisen siirtämistä sosiaalihallitukselta lääninhallitusten tehtäväksi. Uudistus antaa lääninhallituksille nykyistä paremmat mahdollisuudet ohjata koko sosiaalihuollon toimintaa siitä huolimatta, onko se valtionosuuden vai valtionavustuksen piirissä.

Nykyisin lääninhallitukset myöntävät valtionosuuden mm. kunnallisten kodinhoitajien palkkaukseen, kun taas kotiaavustajien palkkaukseen myönnettävän valtionavustuksen suorittaa sosiaalihallitus. Vastaavasti lääninhallitukset suorittavat valtionosuuden päivähoitotoiminnan käyttökustannuksiin, kun taas sosiaalihallitus myöntää valtionavustuksen päivähoitolain mukaiseen lasten leikin- ja toiminnan ohjaukseen ja valvontaan. Sosiaalihallituksen tehtävänä olisi edellä mainituissa tapauksissa nykyiseen tapaan vahvistaa valtionavustuksen perusteet vuosittain tulo- ja menoarvion rajoissa. Sosiaalihallitukselta ehdotetaan niin ikään siirrettäväksi eräitä yksittäistapauksia koskevaa päätösvaltaa lääninhallituksille.

Vuoden 1977 alusta lukien siirrettiin mm. luvan myöntäminen yksityisen sairaanhoito- ja tutkimuslaitoksen perustamiseksi lääkintöhallituksesta lääninhallituksille. Nyt esitetään hallintomenettelyn yhtenäistämiseksi lääkintöhallitukselta lääninhallituksille siirrettäväksi myöskin tehtävät, jotka koskevat laitoksen toiminnan jatkamista tai sen toiminnan keskeyttämistä sekä myönnetyn toimiluvan peruuttamista.

Vastaavasti esitetään kansanterveyslaissa, kunnallisista yleissairaaloista annetussa laissa ja tuberkuloosilaissa päätöksentekotasoa eräissä

lupa- ja sopimussasioissa yhdenmukaistettavaksi voimassa olevan melisairaslain mukaiseksi. Tämä merkitsee tehtävien siirtoa toisaalta valtioneuvostolta lääkintöhallitukselle ja toisaalta lääkintöhallitukselta lääninhallituksille.

Lääninhallituksilta ehdotetaan siirrettäväksi päätös elatustuen korvaamisesta eräissä tapauksissa sosiaalilautakuntien lopullisesti päätettäväksi. Lautakunnat antavat jo nykyisin lausunnon kaikista niistä hakemuksista, joissa elatusvelvollinen hakee vapautusta myönnetyn elatustuen korvausvelvollisuudesta lääninhallitukselta. Elatusturvalain perusteet vapautuksen saamiseksi eivät anna sijaa väljälle harkinnalle. Lääninhallitusten ratkaisut perustuvat sosiaalilautakuntien esittämiin selvityksiin sekä lausuntoihin ja ovat lähes poikkeuksetta niiden mukaisia.

Lisäksi ehdotetaan poistettavaksi vanhentuneita säännöksiä ja niihin perustuvia menettelytapoja, jotka aiheuttavat nykyisin turhaa hallintoa.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset.

Valtioneuvostolta ja ministeriöltä ehdotetuilla tehtävien siirroilla keskusvirastoille ei ole suoranaista vaikutusta ministeriön organisaatioon eikä virkarakenteeseen. Ehdotetut muutokset vähentävät tehtäviä sosiaalihallituksesta ja lääkintöhallituksesta. Samanaikaisesti ehdotetaan keskusvirastojen aseman muuttamista nykyistä selvemmin hallinnonalan asiantuntijaviranomaiseksi. Parhaillaan valmistellaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelu- ja valtionosuusjärjestelmän uudistamista. Tässä yhteydessä on erikseen selvitettävä myös keskusvirastojen organisaatio- ja virkarakenteen kehittämistarpeet.

Esityksellä pyritään luomaan lääninhallitusten sosiaali- ja terveysosastoille nykyistä paremmat edellytykset läänin sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämiseen ja ohjaamiseen, mikä edellyttää myös toimintatapojen sekä henkilöstörakenteen kehittämistä. Tehtyjen selvitysten mukaan on vastaavien toimenpiteiden suorittamiselle tarvetta myös muualla lääninhallituksissa. Esityksen arvioidaan vähentävän lääninhallituksissa tehtävien päätösten määrää vuosittain arviolta yhteensä hieman yli 3 000, mikä vastaa nykyisten toimintatapojen mukaan yhteensä 3—7 henkilön työpanosta. Lääninhallituksiin on kuitenkin samanaikaisesti pyrkimykseen siirtää eri hallinnonaloilla tehtäviä ja päätösvaltaa. Kun myös laajempia hallinnon yleiseen järjestämiseen ja valtionosuusjärjestelmiin liittyviä läänintasoa koskevia uudistuksia on suunniteltu toteutettavaksi lähivuosina, ei tässä yhteydessä pidetä tarkoituksenmukaisena esittää lakkautettavaksi lääninhallituksissa virkoja ja toimia. Mikäli mainittuja uudistuksia ei lähivuosina toteutettaisi tai ne toteutettaisiin siten, ettei niiden vuoksi tarvittaisi lisähenkilöstöä, tullaan lääninhallitusten sosiaali- ja terveysosastojen tehtävä- ja henkilöstömäärien vastaavuutta arvioimaan uudelleen.

Esityksen ei arvioida lisäävän kunnallishallinnon tehtävämääriä nykyisestäään ainakaan siten, että kuntiin tarvitsisi esityksen johdosta palkata lisää henkilöstöä. Tämä johtuu siitä, että ehdotuksilla yksinkertaistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon hallintoa myös kuntatasolla. Lääninhallitusten tehtävien väheneminen ei tässä tapauksessa vastaavasti rasita kunnallishallintoa, koska kysymys on asioista, jotka jo tähän asti on ensimmäisessä vaiheessa käsitelty kunnallishallinnossa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.

1. Lakien perustelut.

1.1. Kansanterveyslaki.

5 §:n 2 momentti. Nykyisen lain mukaan kunta voi lääninhallituksen suostumuksella sopia naapurikunnan kanssa siitä, että tämä hoitaa osan kansanterveystyön toiminnoista. Kos-

ka eräissä tapauksissa on ilmennyt pakottavaa tarvetta tehdä sopimuksia muunkin kuin naapurikunnan kanssa, ehdotetaan sana "naapurikunta" korvattavaksi sanalla "toinen kunta".

6 §:n 3 ja 4 momentti. Nykyisen lain mukaan kunnassa on oltava terveyslautakunta, joka huolehtii kunnan kansanterveystyöstä ja sille lainsäädännössä annetuista muista tehtävistä.

Terveyslautakunta jakaantuu yleiseen osastoon ja valvonta-osastoon. Kansanterveystyön hallinto voidaan kunnan väkiluvun vuoksi tai muusta syystä järjestää kansanterveystyön ohjesäännöllä toisinkin kuin laki edellyttää. Tällaisia tapauksia ovat olleet muun muassa yhdistetty sosiaali- ja terveyslautakunta ja osastoihin jakautumaton terveyslautakunta.

Kansanterveystyön ohjesääntö ehdotetaan poistettavaksi. Tilalle ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan kunnalla on oltava kansanterveystyön johtosääntö. Samalla lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kansanterveystyön hallinnon järjestämisessä voidaan pääsääntöisesti noudattaa kunnallislain säännöksiä. Osasto-nimitys ehdotetaan korvattavaksi kunnallislain mukaisella jaosto-nimityksellä. Kunnan harkittavaksi jäisi, minkälaisiin jaostoihin terveyslautakunta jakaantuisi ja mikä olisi niiden tehtävien jako. Jaostoille voitaisiin antaa kuitenkin ratkaistavaksi muitakin, kuin kunnallislain (953/76) 71 §:n 2 momentissa tarkoitettuja vähemmän tärkeitä tehtäviä.

Koska eräissä kunnissa on katsottu tarkoituksemukaiseksi käyttää kansanterveyslain 6 §:n 4 momentin suomaa mahdollisuutta määrätä ohjesäännössä, että kunnassa on yhdistetty sosiaali- ja terveyslautakunta, tulee ohjesääntöjen poistamisen jälkeen kyseinen mahdollisuus säilyttää lakiin.

7 ja 8 §. Koska jaostojen tehtävänjako ehdotetaan jätettäväksi kunnan itsensä päätettäväksi ja koska lautakunnan ja sen jaostojen jäsenten valinnassa voidaan noudattaa kunnallislain säännöksiä, ehdotetaan 7 ja 8 § tarpeettomina kumottaviksi.

14 §:n 2 momentti. Nykyisen lain mukaan kansanterveystyön ohjesäännöissä on oltava määräykset muun muassa terveyskeskuksen lääkärin velvollisuudesta antaa virka-apua poliisiviranomaiselle oikeuslääkeopillisen tutkimuksen suorittamiseksi, elävän henkilön kliinisen tutkimuksen ja vainajan ulkonaisen ruumiintarkastuksen osalta samoin kuin hänen velvollisuudestaan toimia lääkärinä asevelvollisten tarkastuksissa. Kun ohjesääntö ehdotetaan poistettavaksi, ehdotetaan kunnalle säädettäväksi velvoite määrätä terveyskeskuksen lääkäri antamaan virka-apua edellä mainituissa tapauksissa.

20 §. Pykälän muutos aiheutuu ohjesäännön poistamisesta. Tilalle ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan kunnalla on oltava kansanterveystyön johtosääntö.

24 §. Nykyisen lain mukaan lääkintöhallitus voi tehdä terveyskeskusta ylläpitävän kunnan kanssa sopimuksen puolustusvoimien taikka muun valtion laitoksen potilaiden hoitamisesta terveyskeskuksessa. Mielisairaslain 9 §:n (521/77) mukaan vastaavien sopimusten tekeminen on lääninhallituksen tehtävä. Lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että myös kansanterveyslain mukaisten sopimusten tekeminen siirretään lääkintöhallitukselta lääninhallituksille. Samalla ehdotetaan hoidon korvaamista koskeva säännös muutettavaksi yhdenmukaiseksi kunnallisista yleissairaaloista annetun lain (561/65) ja tuberkuloosilain (355/60) vastaavien säännösten kanssa.

47 §:n 4 momentti. Säännös ehdotetaan ohjesääntöjen poistamisen vuoksi kumottavaksi tarpeettomana.

1.2. Terveystenhoitolaki.

36 §. Nykyisen lain mukaan kaupungilla on oltava jokaista alkavaa 2 000 asukasta sekä kunnalla jokaista 4 000 asukasta kohti sairaalassa 1 sairaansija, jolla voidaan tarvittaessa hoitaa tartuntatautipotilasta. Sosiaali- ja terveysministeriö voi hakemuksesta myöntää kunnalle helpotuksen tai vapautuksen mainitusta velvoitteesta.

Nykyisin kaikilla kunnilla on tarvittaessa käytettävissään sairaalassa sairaansijoja enemmän kuin laki edellyttäisi. Tästä syystä pykälän sairaansijojen määrää koskeva säännös esitetään tarpeettomana kumottavaksi ja korvattavaksi säännöksellä, jonka mukaan kunnalla tulee olla käytettävissään sairaalassa sairaansijoja, joilla voidaan tarvittaessa hoitaa tartuntatautipotilaita.

42 §:n 1 ja 2 momentti. Terveystenhoitolain (469/65) 41 §:ssä tarkoitettu, potilaalle maksuttomasti annettavasta hoidosta sekä kuljetuskustannuksista vastaa erittäin vaarallisten tartuntatautien osalta valtio sekä yleisvaarallisten ja valvottavan tartuntataudin osalta lopullisesti se kunta, jossa potilaalla on laillinen kotipaikka. Edellä tarkoitettujen valtion ja kuntien korvausten tekniset laskentaperusteet on terveydenhoitolaissa määritelty eri tavalla kuin vastaavat korvausperusteet kansanterveyslaissa ja kunnallisista yleissairaaloista annetussa laissa. Nyt ehdotetaan korvausperusteet yhdenmukaistettaviksi. Lisäksi ehdotetaan kotipaikkaa koskevat säännökset muutettaviksi uuden kunnallislain mukaisiksi.

44 §:n 2 momentti. Pykälässä on viittaus 43 §:n väärään momenttiin. Virhe ehdotetaan korjattavaksi.

56 §:n 2 momentti. Nykyisen lain mukaan vesijohtovesi, jota yli 200 henkilöä käyttää talousvetenä, on säännöllisen valvonnan alaisena. Lääninhallitus voi määrätä muunkin vesi-johtoveden säännölliseen valvontaan. Tehtävä ehdotetaan siirrettäväksi terveyslautakunnalle, jolle talousveden valvonta yleisesti kuuluu.

59 §, 69 §:n 3 momentti, 82 §:n 2 momentti ja 87 §. Päätösvalta terveydenhuollon paikallishallinnossa on nykyisin keskitetty terveyslautakunnalle. Terveyslautakunta joutuu usein päättämään sinänsä selvistä ja pienistäkin asioista. Kun sen käsiteltävät asiat terveydenhuollon kehittyessä ja laajentuessa lisääntyvät, aiheutuu tästä lautakunnalle huomattavan paljon työtä.

Lautakunnan työtilannetta tulisi helpottaa siten, että tietynlaisissa lupa- ja lausuntoasioissa lautakunta voisi harkintansa mukaan siirtää päätösvaltaa sen alaisille ammattitaitoisille viranhaltijoille. Tästä syystä ehdotetaan, että terveyslautakunnan määräämä sen alainen viranhaltija voisi ratkaista muun muassa kysymykset, jotka koskevat leirintäalueen vedenotto- tai säilytyspaikan sekä sen veden laadun hyväksymistä, luvan myöntämistä vesikäymälän rakentamiseen sekä lausunnon antamista rakennuslaissa (370/58) tarkoitetun asuinrakennuksen rakennuslupaa varten, joita rakennuslautakunta pyytää.

83 §:n 2 momentti. Terveyslautakunta voi velvoittaa asianomaisen poistamaan terveydellisen vaaran tai haitan. Jollei asianomainen noudata lautakunnan määräystä, lautakunta voi määrätä hänelle enintään 200 markan uhkasakon. Lain voimaantulovuodesta uhkasakon suuruus on menettänyt merkitystään rahanarvon muuttumisen vuoksi. Uhkasakon enimmäismäärä ehdotetaan nostettavaksi 2 000 markkaan.

1.3. Tuberkuloosilaki.

9 §:n 2 momentti. Nykyisen lain mukaan valtioneuvosto voi erityisistä syistä oikeuttaa kunnan pitämään hoitopaikkoja toisen tuberkuloosipiirin keskusparantolassa. Mielisairaslain 8 §:n 2 momentin mukaan lääkintöhallituksella on oikeus antaa kunnan pitää hoitopaikkoja toisessa huoltopiirissä sijaitsevassa mielisairaala.

Lakia ehdotetaan muutettavaksi vastaavasti siten, että myös keskusparantoloiden osalta oikeuden myöntäminen siirretään valtioneuvostolta lääkintöhallitukselle. Tällä ei muuteta hallinnollisia jaotuksia.

11 §:n 1 ja 2 momentti. Lain asuinpaikkaa ja kotipaikkaa koskevat säännökset ehdotetaan yhdenmukaistettaviksi kunnallislain 4 §:n edellyttämällä tavalla.

11 §:n 4 momentti. Nykyisen lain mukaan lääkintöhallitus voi tehdä kuntainliiton tai keskusparantolaa ylläpitävän kunnan kanssa sopimuksen puolustusvoimien tai muun valtion laitoksen potilaiden hoitamisesta keskusparantolassa. Mielisairaslain mukaan vastaavanlaisten sopimusten tekeminen on lääninhallituksen tehtävä. Lakia ehdotetaan muutettavaksi vastaavasti siten, että myös tuberkuloosilain mukaisen sopimusten tekeminen siirretään lääkintöhallitukselta lääninhallituksille.

34 §:n 1 momentti. Muutos aiheutuu 9 §:n 2 momentin muutoksesta, jossa lääkintöhallitukselle annettaisiin oikeus antaa kunnan pitää hoitopaikkoja toisessa piirissä. Siksi tässä pykälässä tulee valtioneuvoston sijasta viitata lääkintöhallitukseen.

37 §. Muutos aiheutuu ohjesäännön poistamisesta. Tilalle ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan tuberkuloosilain tarkoittaman hoidon järjestämisestä määrätään tarkemmin johtosäännössä.

1.4. Mielisairaslaki.

17 a ja 56 §. Muutokset aiheutuvat ohjesäännön poistamisesta.

49 §. Muutos aiheutuu säännöksen saattamisesta yhdenmukaiseksi lain 8 §:n 2 momentin kanssa.

1.5. Laki kunnallisista yleissairaaloista.

5 §:n 1 momentti. Nykyisen lain mukaan maalaiskunnalla tulee olla sairaansija kutakin 750 ja kaupungilla kutakin 375 henkikirjoitettua asukastaan kohti, vähintään kuitenkin 1 sairaansija.

Nykyään kaikilla kunnilla on sairaansijoja yli lain edellyttämän vähimmäismäärän. Siksi tätä koskevat säännökset esitetään tarpeettomina ku-

mottaviksi. Toimintasuunnitelmissa voidaan vahvistaa kulloinenkin sairaansijatarve.

5 §:n 3 momentti. Nykyisen lain mukaan valtioneuvosto voi erityisestä syystä myöntää kunnalle oikeuden pitää sairaansijoja toisenkin keskussairaalaapiirin keskussairaalaassa. Mielisairaslain 8 §:n 2 momentin mukaan oikeus antaa kunnan pitää hoitopaikkoja toisessa huoltopiirissä sijaitsevassa mielisairaalaassa on lääkintöhallituksen tehtävä. Lakia ehdotetaan muutettavaksi vastaavasti siten, että myös keskussairaaloiden osalta oikeuden myöntäminen siirretään valtioneuvostolta lääkintöhallitukselle.

22 §. Nykyisen lain mukaan lääkintöhallitus voi tehdä keskussairaalan kuntainliiton kanssa sopimuksen puolustusvoimien taikka muun valtion laitoksen potilaiden hoitamisesta keskussairaalaassa. Mielisairaslain vastaavanlaisten sopimusten tekeminen on lääninhallituksen tehtävä. Lakia ehdotetaan muutettavaksi vastaavasti siten, että kunnallisista yleissairaaloista annetun lain mukaisten sopimusten tekeminen siirretään lääkintöhallitukselta lääninhallitukselle.

38 §. Muutos aiheutuu ohjesäännön poistamisesta. Tilalle ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan sairaalalla on oltava johtosääntö.

1.6. Laki yliopistollisista keskussairaaloista.

5 §:n 2 momentti. Muutos aiheutuu ohjesäännön poistamisesta.

11 §. Lain asuinpaikkaa ja kotipaikkaa koskevat säännökset ehdotetaan yhdenmukaistettaviksi kunnallislain 4 §:n kanssa.

1.7. Laki yksityisistä sairaanhoito- ja tutkimuslaitoksista.

8 ja 9 §. Vuoden 1977 alusta siirrettiin muun muassa luvan myöntäminen yksityisen sairaanhoito- ja tutkimuslaitoksen perustamiseksi lääkintöhallitukselta lääninhallituksille. Nykyisin kuitenkin toiminnan jatkamiseen on edelleen hankittava lääkintöhallituksen lupa, milloin laitoksen omistussuhteissa tai toiminnassa tapahtuu olennaisia muutoksia. Samoin lääkintöhallituksella on toimivalta keskeyttää laitoksen toiminta taikka peruuttaa sille annettu lupa, jos laitos ei enää täytä sille asetettavia sairaanhoidollisia vaatimuksia taikka sen toiminnassa esiintyy puutteita tai epäkohtia.

Koska lääninhallitus myöntää yksityisen sairaanhoito- ja tutkimuslaitoksen perustamisluvan, esitetään nyt lääninhallitukselle siirrettäväksi tehtävät, jotka koskevat laitoksen toiminnan jatkamista tai keskeyttämistä sekä myönnetyn toimiluvan peruuttamista.

2 §. On myös pidetty tarpeellisenä sisällyttää lakiin säännös, jonka mukaan myönnettävään toimilupaan voidaan liittää tarpeelliseksi katsottavia ehtoja. Tämä on todettu tarpeelliseksi muun muassa luvan tarkoittaman toiminnan aloittamisajankohdan määrittämistä varten.

5 §. Ohjesääntöjä ei ole katsottu tarpeelliseksi erikseen saattaa lääninhallituksen vahvistettavaksi, koska lääninhallitus voi jo laitoksen perustamislupaa myöntäessään tarkastaa, miten laitoksen hallinto on järjestetty.

1.8. Laki sosiaalihuollon hallinnosta.

4 §. Lakiehdotuksen mukaan sosiaalihuollon paikallisesta hallinnosta huolehtii edelleen sosiaalilautakunta. Nykyisen lain mukaan sosiaalilautakunnan tulee jakaantua pääsääntöisesti kahteen osastoon: yleiseen osastoon ja huolto-osastoon. Tästä pääsäännöstä on voimassa olevan lain mukaan mahdollisuus poiketa sosiaali-ohjessääntöön sisällytettävillä määräyksillä. Vuonna 1977 sosiaalilautakunnista 288 toimi osastoihin jakautumattomina ja 8 lautakunnassa oli useampia kuin kaksi osastoa.

Lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että sosiaalihuollon järjestämisessä noudatetaan pääsääntöisesti kunnallislain (953/76) säännöksiä. Kunnallislain mukaan lautakunnassa voi ohjesäännön tai johtosäännön nojalla olla jaostoja. Jaostolle voidaan ohje- ja johtosäännössä antaa valta ratkaista lautakunnalle kuuluvia vähemmän tärkeitä säännössä mainittavia asioita. Lautakunnan kokouksessa on kuitenkin käsiteltävä esityksen tekeminen asiasta, jonka ratkaiseminen kuuluu kunnanvaltuustolle.

Nykyisen sosiaalihuollon hallinnosta annetun lain mukaan sosiaalilautakunnan osasto käyttää toimialallaan lautakunnan päätösvaltaa. Tämä käytäntö ehdotetaan säilytettäväksi siten, että milloin lautakunta jakaantuisi jaostoihin, jaostoille voitaisiin antaa ratkaistaviksi muitakin kuin kunnallislain edellyttämiä vähemmän tärkeitä asioita. Tämä säännös antaisi myös niille kunnille, joilla on ollut poikkeuksellisesti useampia lautakuntia, mahdollisuuden säilyttää sosiaalihuollon hallintonsa lähes nykyisellään.

Vuonna 1977 kolmessa kaupungissa oli yhdistetty sosiaali- ja terveyslautakunta. Nykyisen lain mukaan tämä on mahdollista vain ohjesäännössä annettavilla määräyksillä. Kun yhteistyön luominen ja ylläpito sosiaali- ja terveydenhuollon välillä on tärkeää, on katsottu tarpeelliseksi ehdottaa, että kunnassa voi sosiaalilautakunnan sijasta olla yhdistetty sosiaali- ja terveyslautakunta. Yhdistettyyn lautakuntaan sovelletaan tällöin sosiaalihuoltoa koskevilta osin, mitä sosiaalilautakunnasta on säädetty.

5 ja 6 §. Kunnan sosiaalihuollon hallinto voidaan nykyisten säännösten mukaan sosiaali-ohjesäännössä järjestää toisin kun laissa on säädetty, jos paikalliset olosuhteet tätä edellyttävät. Tällaisia tapauksia ovat olleet muun muassa yhdistetty sosiaali- ja terveyslautakunta, osastoihin jakautumaton terveyslautakunta jne. Kun sosiaalihuollon hallinnon järjestämisessä noudatetaan kunnallislain säännöksiä eli kunta voi itse päättää jaostoihin jakautumisesta ja niiden tehtävistä, voidaan 5 § kumota tarpeettomana.

Lain 6 §:ssä on säännökset sosiaalilautakunnan kokoonpanosta ja vaalista. Kunnallislaki sisältää tarpeelliset säännökset lautakunnan vaaleista, joten 6 § voidaan kumota.

7 §. Nykyisen lain säännökset sosiaalilautakunnan jäsenen vaalikelpoisuudesta ehdotetaan muutettaviksi vastaamaan kansanterveyslain (66/72) säännöksiä. Tällöin yleinen vaalikelpoisuus määräytyisi kunnallislain mukaan kuitenkin siten, että sosiaalihuoltoa valvova valtion virkamies ei olisi vaalikelpoinen sosiaalilautakuntaan.

8 §. Nykyisen lain mukaan sosiaalilautakunta on päätösvaltainen, kun vähintään kaksi kolmesta jäsenistä on saapuvilla. Kunnallislain mukaan muu kunnan toimielin paitsi kunnanvaltuusto on päätösvaltainen kun yli puolet jäsenistä on saapuvilla. Sosiaalihuollon toimeenpanosta päätettäessä ei ole erityistä syytä asettaa päätösvaltaisuukselle tiukempia edellytyksiä kuin vastaaville muille kunnan toimielimille. Tästä syystä pykälän säännökset päätösvaltaisuuksista ehdotetaan kumottaviksi.

Samoin ehdotetaan kumottaviksi säännökset sosiaalilautakunnalle hyväksyttävästä johtosäännöstä sekä eräät määräykset lähinnä läsnäolo-oikeudesta sosiaalilautakunnan tai sen osaston kokouksessa tarpeettomina. Tarpeelliset säännökset näiden menettelytapojen järjestämiseksi ovat kunnallislaissa.

9 §. Sosiaaliohjesäännön poistamisen vuoksi ehdotetaan 1 momenttia muutettavaksi siten, että kunnan asianomaisessa johtosäännössä voidaan antaa määräyksiä sosiaalihuollon toimeenpanosta.

Nykyiseen 2 momenttiin sisältyy useita sellaisia sosiaalilautakunnalle säädettyjä erityisiä tehtäviä, jotka ovat vanhentuneita tai jotka sisältyvät muuhun lainsäädäntöön. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että 2 momentissa säädetään sosiaalilautakunnan toimimisesta kunnan edustajana. Koska kunnallislaki säättää lautakunnan yleisestä asemasta kunnallishallinnossa, sosiaalilautakunnan tehtävä edustaa kuntaa, valvoa sen oikeutta ja käyttää sen puhevaltaa on rajattu koskemaan asioita, jotka koskevat sosiaalihuollon antamista. Täsmennys vastaa nykyistä käytäntöä.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan sisällytettäväksi säännökset lautakunnan tehtävistä, joita halutaan erityisesti painottaa. Ehdotuksessa korostetaan lautakunnan tehtävää esitysten tekijänä kunnan muille viranomaisille sekä lautakunnan tehtävää varattomien ja vähävaraisten kuntalaisten neuvojana. Lisäksi momenttiin ehdotetaan edelleen otettavaksi nykyinen säännös lautakunnan tehtävästä antaa kuntalaisille lausuntoja ja todistuksia heidän varattomuudestaan ja vähävaraisuudestaan. Lausuntoja ja todistuksia lautakunta antaisi samaan tapaan kuin se menettelee huoltoapuhakemusta käsitellessään. Jos lautakunta toteaa huoltoavun edellytysten olevan olemassa se antaisi henkilölle vastaavan lausunnon tai todistuksen henkilön varattomuudesta ja vähävaraisuudesta. Sen sijaan lautakunnan tehtävänä ei ole toimia kuntalaisten yleisen toimeentulotason arvioijana, vaan tämä kuuluisi kullekin viranomaiselle omalta osaltaan.

10 §. Lain 10 § ehdotetaan kumottavaksi, koska siinä säännellyt asiat on otettu huomioon lakiehdotuksen 4 §:ssä.

12 §. Säännökset sosiaalilautakunnan jäsenille maksettavista palkkioista ehdotetaan kumottaviksi, koska kunnallislaki sisältää tarpeelliset säännökset luottamushenkilöille suoritettavista palkkioista ja korvauksista.

13 §:n 2 momentti. Voimassa olevan lain mukaan kunnassa tulee olla sosiaalijohtajan tai sosiaalisihteerin virka, jos kunnan asukasluku ylittää 4 000. Sosiaalihallituksen oikeus myöntää vapautus kunnalle näiden virkojen asettamisesta tai velvoittaa kunta tähän, ehdotetaan siirrettäväksi lääninhallitukselle.

13 §:n 3 momentti. Momentti ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana, koska lautakunnan tehtävistä on muutoinkin säädetty ja lisämääräyksiä voidaan antaa johtosäännöllä.

14 §. Päätösvalta sosiaalihuollon paikallishallinnossa on nykyisin keskitetty sosiaalilautakunnalle. Sosiaalilautakunnan puheenjohtaja ja sosiaalijohtaja sekä, jos sosiaaliohjesäännössä niin määrätään, sosiaalisihteri voi lautakunnan puolesta päättää sosiaalihuollon antamisesta kiireellisissä tapauksissa ja suorittaa eräitä muitakin toimia. Lautakunnan puheenjohtajalle ja mainituille viranhaltijoille on mahdollista antaa sosiaaliohjesäännössä oikeus kiireellisissä tapauksissa päättää muistakin asioista. Nämä päätökset ja toimenpiteet on kuitenkin ilmoitettava sosiaalilautakunnalle seuraavassa kokouksessa vahvistamista varten. Useissa tapauksissa tästä aiheutuu lautakunnille turhaa työtä, sillä pääsääntöisesti viranhaltijoiden usein jo toimeenpannut päätökset vahvistetaan muuttamattomina.

Sosiaalihuollon hallintoa tulisi kehittää tekeillä mahdolliseksi lautakunnan päätösvallan siirtäminen muissakin kuin kunnallislain 71 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa vähemmän tärkeissä asioissa lautakunnan alaisille ammattitaitoisille viranhaltijoille. Päätösvaltaa ei kuitenkaan voitaisi siirtää johtosäännöllä sellaisissa asioissa, jotka koskevat tahdonvastaisten toimenpiteiden kohdistamista henkilöön.

Sosiaalijohtajalla ja sosiaalisihterillä ja milloin edellä mainittuja viranhaltijoita ei kunnassa ole, sosiaalilautakunnan puheenjohtajalla olisi kiireellisissä tapauksissa suoraan lain nojalla oikeus päättää sosiaalihuollon antamisesta ja suorittaa eräitä muitakin toimia lautakunnan vahvistamien perusteiden ja yleisten ohjeiden mukaisesti. Kiireellisissä tapauksissa voitaisiin näin päättää edelleen myös tahdonvastaista toimenpiteistä. Näitä kiireellisissä tapauksissa tehtyjä päätöksiä ei enää tarvitsisi saattaa jälkikäteen lautakunnan vahvistettavaksi ellei erikseen ole toisin säädetty.

15 §. Säännökset eräiden kunnallisten sosiaalitoimen virkojen haettavaksi julistamisesta ehdotetaan kumottaviksi. Kunnallisten virkojen hakumenettelystä sekä kunnan viranhaltijoiden palvelukseen ottamisesta ja erosta annetaan nykyisin tarpeelliset määräykset kuntien virkasäännöissä.

Lakiehdotuksen mukaan kunnan sosiaalityöntekijöiden virkojen kelpoisuusehdoista säädetään asetuksella.

16 §. Nykyisen lain mukaan kunnan sosiaaliohjesäännössä annetaan tarkemmat määräykset sosiaalihuollon hallinnon paikallisesta järjestämisestä. Jos sosiaaliohjesääntö ei kata kaikkia sosiaalihuollon eri aloja ja laitoksia, tulee kunnalla olla näitä varten erityisiä ohjesääntöjä. Ehdotuksen sosiaaliohjesäännöksi ja erityiseksi ohjesäännöksi valmistelee sosiaalilautakunta. Kunnanvaltuusto hyväksyy ne, minkä jälkeen ne on alistettava lääninhallituksen vahvistettaviksi. Menettely on sama myös ohjesääntöjä muutettaessa. Sosiaaliohjesäännön ja erityisten ohjesääntöjen ohella kunnallislaki ja sen nojalla annettavat virkasääntö, taloussääntö ja eri johtosäännöt käsittelevät samoja asioita. Ehdotuksen mukaan luovutaan valtion viranomaisten vahvistamista sosiaaliohjesäännöistä ja erityisistä ohjesäännöistä, joiden tilalle tulisi kunnanvaltuuston hyväksymä johtosääntö kunnan sosiaalihuollon tarkempaa järjestämistä varten. Tällöin lähdetään siitä, että kuntien keskusjärjestöjen laatimien mallisääntöjen pohjalta johtosäännöt tulevat kunnissa hyväksytyiksi sisältönsä asianmukaisina. Nykyiset ohjesäännöt on jo laadittu tällaisten mallisääntöjen pohjalta. Kun eräät sosiaalihuollon tehtävät voidaan hoitaa kuntainliittopohjalta, ehdotetaan, että kuntainliitolla tulee olla johtosääntö, jossa annetaan tarkemmat määräykset kyseisen tehtävän järjestämisestä.

18 §. Sosiaalilautakunnan alaisen laitoksen hallintoa varten lautakunta asettaa neljäksi vuodeksi kerrallaan johtokunnan. Kun kunnallislain 73 §:n mukaan johtokunta voidaan asettaa lautakunnan avuksi ja toimimaan sen valvonnan alaisena, voidaan sosiaalihuollon hallinnosta annetun lain 18 § kumota.

22 §. Lainkohdan muutos aiheutuu ohjesääntöjen poistamisesta.

23 §. Samalla kun viranhaltijoille ehdotetaan siirrettäväksi lautakunnan päätösvaltaa yksityistä henkilöä koskevissa asioissa, on yksityisen henkilön oikeusturvaa pyrittävä parantamaan. Valitus viranhaltijan päätöksestä säännönmukaisessa järjestyksessä lääninoikeuteen saattaa olla verrattain vaikea tehtävä, ja ratkaisun saaminen vie usein pitkän ajan. Jos asia käsiteltäisiin oikaisunluonteisena sosiaalilautakunnassa, saattaa valitus lääninoikeuteen käydä tarpeettomaksi. Tämän vuoksi ehdotetaan, että viranhaltijan päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta, vaan päätökseen tyytymätön voi saattaa asian sosiaalilautakunnan käsiteltäväksi.

Tällainen vaatimus olisi tehtävä neljäntoista päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaamisesta.

Tällaista oikaisumenettelyä on noudatettu asumistuki- ja elatusturva-asioiden käsittelyssä. Lakiin ehdotetaan otettavaksi määräys siitä, että viranhaltijan päätökseen on liitettävä ohjeet sen saattamisesta sosiaalilautakunnan käsiteltäväksi.

Voimaantulosäännös. Sosiaaliohjesäännön poistaminen sekä lainmuutosten edellyttämän hallinnon järjestäminen merkitsee kunnallishallinnolle siirtymäkautta, jonka helpottamiseksi ehdotetaan, että nykyisen lainsäädännön mukainen hallinto olisi voimassa kunnes kunta siirtyisi lakiehdotusten mukaiseen sosiaalihuollon hallintoon.

Samoin ehdotetaan, että nykyisten säännösten ja määräysten mukaan sosiaalihuollon viranhaltijoina toimivat olisivat kelpoisia vastaaviin virkoihin myös tulevaisuudessa.

1.9. Huoltoapulaki.

18 §:n 2 ja 3 momentti. Kunnalla on oltava kunnalliskoti, vanhainkoti, sairaskoti tai muu huoltolaitos. Sosiaalihallitus voi vapauttaa kunnan tästä velvollisuudesta. Vapautuksen myöntäminen ehdotetaan siirrettäväksi lääninhallitukselle, koska sillä on paremmat mahdollisuudet arvioida kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon kehittyneisyys.

19 §:n 3 momentti, 53 §:n 2 momentti, 54 § ja 55 §:n 1 momentti. Lainkohtien muutokset aiheutuvat ohjesääntöjen poistamisesta.

27 §. Kunnan on nykyisin hankittava kunnalliskodin tai vastaavan laitoksen tai sen osaston perustamis- ja muutossuunnitelmista sekä rakennuspiirustuksista lääninhallituksen lausunto. Laitosten rakentamiskustannuksiin ei kuitenkaan makseta valtionosuutta, joten lääninhallituksen lausunto on luonteeltaan vain neuvoa-antava. Pakollinen lausuntomenettely ehdotetaan kumottavaksi. Kunnat voivat luonnollisesti edelleen pyytää suunnitelmistaan ja piirustuksistaan lääninhallitusten lausuntoja niin halutessaan.

59 §:n 2 momentti. Lainkohdan muutos aiheutuu lain 19 §:n 3 momentin muutoksesta.

1.10. Lastensuojelulaki.

3 § ja 32 §:n 3 momentti. Lastensuojelulain muutosehdotukset aiheutuvat kunnallislain säännösten huomioon ottamisesta sekä sosiaalihuollon erityisten ohjesääntöjen poistamisesta.

32 §:n 1 momentti. Lastensuojelulaitoksia ovat valtion kasvatustilastojen lisäksi ne kuntien ja yksityisten ylläpitämät laitokset, jotka sosiaalihallitus on hyväksynyt tarkoitukseensa. Käytännössä tämä on koskenut yksityisiä kasvatustilastoja, joita maassamme on vain kaksi, sekä kunnallisia lastensuojelulaitoksia.

Tarkoituksen hyväksyminen on erillinen hallintomenettely, jonka yhteydessä on annettava tiedot muun muassa laitoksen hoitopaikkojen lukumääristä, kannettavista maksuista, henkilökunnan kokoonpanosta jne. Nämä tarkistetaan uudelleen silloin, kun laitos hakee valtionapua eli vuosittain. Tästä syystä ehdotetaan, että tarkoitukseen hyväksymismenettely poistetaan.

33 §:n 1 momentti. Kunnallista lastensuojelulaitosta ja yksityistä kasvatustilastosta perustettaessa tai muutettaessa on sosiaalihallituksen vahvistettava laitoksen rakennuspiirustukset. Yksityisiä kasvatustilastoja on nykyisin vain kaksi koulukotia.

Erillistä piirustusten vahvistamismenettelyä ei voida enää pitää tarkoituksenmukaisena. Sosiaalihallituksen tehtävänä on valvoa lastensuojelulaitoksia, ja se voi antaa tarpeellisia ohjeita ja asiantuntija-apua laitosten suunnittelussa ja rakentamisessa.

1.11. Laki kehitysvammaisten erityishuollosta.

16 §:n 3 momentti. Nykyisen lain mukaan toimintayksikön ylläpitäjän ja sosiaalihallituksen valtakunnallista tutkimus- ja muuta erityishuoltotoimintaa koskevat sopimukset on alistettava sosiaali- ja terveysministeriön vahvistettavaksi.

Lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että sosiaali- ja terveysministeriön vahvistusta ei enää yksityisen toimintayksikön ylläpitäjän ja sosiaalihallituksen kesken sovitulle sopimukselle tarvita.

25 § ja 31 §:n 2 momentti. Lainkohtien muutokset aiheutuvat ohjesääntöjen poistamisesta.

1.12. Laki lastenkotien valtionavusta.

1 §. Lainkohdan muutos aiheutuu siitä, että lastensuojelulaista on ehdotettu poistettavaksi lastensuojelulaitoksen tarkoitukseen hyväksymenettely. Ehdotuksen mukaan valtionapua saa sellainen kunnallinen ja yksityinen lastenkoti, jonka ylläpitäminen katsotaan tarpeelliseksi lastensuojelutyön kannalta.

3 §:n 1 momentti. Lastenkotien valtionavusta annetun lain 3 §:n 1 momentin nojalla sosiaalihallitus vähvistää lastenkodeille tulevan valtionavustuksen suuruuden. Kun valtionavustus on määrättävä tulo- ja menoarvion otetun määrärahan rajoissa ja sen suuruus määritellään kaavamaisesti lastenkotien keskimääräisistä hoitopäiväkustannuksista valtionavustuksen myöntämistä edeltäneenä vuonna, ehdotetaan tämä tehtävä siirrettäväksi lääninhallituksille siten, että lääninhallitus myöntää valtionavustukset sosiaalihallituksen tulo- ja menoarvion rajoissa vahvistamien perusteiden mukaisesti. Tällöin nopeutuisi valtionavustusten myöntäminen, ja lääninhallituksen on mahdollista saada kokonaiskuva alueensa lastenkotitilanteesta. Tämän lisäksi sosiaalihallituksessa voidaan entistä paremmin suuntautua lastenhuollon kehittämiseen, kun yksittäiset valtionapupäätökset ratkaistaan lääninhallituksissa.

1.13. Laki lasten päivähoidosta.

9 §. Vuosittain laadittava valtakunnallinen suunnitelma lasten päivähoidon järjestämisestä on nykyisen lain mukaan alistettava sosiaali- ja terveysministeriön hyväksyttäväksi. Terveystieteiden valtakunnalliset suunnitelmat kansanterveystyön ja sairaanhoidon järjestämisestä sekä kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain mukaisen valtakunnallisen erityishuoltosuunnitelman hyväksyy valtioneuvosto. Valtakunnallisten suunnitelmien vahvistusmenettelyn yhdenmukaistamiseksi ehdotetaan lasten päivähoidosta annettua lakia muutettavaksi siten, että toimivalta päivähoitosuunnitelman hyväksymisessä siirretään valtioneuvostolle.

14 § ja 31 §. Sosiaaliohjesäännön ja sosiaalihuollon erityisten ohjesääntöjen poistaminen aiheuttaa ehdotuksen mukaan 14 §:n kumoamisen ja 31 §:n muuttamisen. Tarpeelliset määräykset päivähoidon hallinnon järjestämis-

tä kunnassa voidaan antaa sosiaalihuollon hallintolain 16 §:ssä ehdotetussa johtosäännössä.

20 §. Lasten leikin ja toiminnan ohjauksesta ja valvonnasta aiheutuviin kustannuksiin kunta voi nykyisin saada valtionavustusta valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaan. Ehdotuksen mukaan valtionavustuksen myöntäminen siirretään sosiaalihallitukselta lääninhallituksille siten, että lääninhallitus päättää tulo- ja menoarvion otetun määrärahan rajoissa ja sosiaalihallituksen vahvistamien perusteiden mukaan valtionavustuksista. Lääninhallitukset suorittavat nykyisin myös valtionosuuden päivähoitotoiminnan käyttökustannuksiin, joista lasten leikin ja toiminnan ohjauksesta ja valvonnasta aiheutuvat kustannukset ovat alle 1 prosentin.

1.14. Kasvatusneuvolalaki.

2 §. Lakiehdotuksen mukaan luovutaan erillisestä kunnallisesta kasvatusneuvolaohjesäännöstä, jonka lääninhallitus vahvistaa. Kunnallisella kasvatusneuvolalla tulee sen sijaan olla johtosääntö ja muulla kasvatusneuvolalla lääninhallituksen vahvistama ohjesääntö.

4 §. Kasvatusneuvolapalveluiden antamisesta päättää nykyisin neuvolan johtaja tai muu ohjesäännössä määrätty toimihenkilö. Kun johtosäännössä voidaan antaa tarkempia määräyksiä hallinnollisista menettelytavoista, ehdotetaan kasvatusneuvolalain 4 §:n kumottavaksi.

5 §. Muutos aiheutuu ohjesäännön poistamisesta.

9 §. Nykyisen lain mukaan toiminnan muutuksessa valtionosuuden myöntämisen edellytyksenä on, että sosiaali- ja terveysministeriö on valtionosuuden suorittamista koskevan yleisen suunnitelman puitteissa myöntänyt kasvatusneuvolalle perustamis- tai laajentamisluvan.

Lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että ministeriö vahvistaisi edelleen yleisen suunnitelman. Sosiaalihallitus antaisi sen perusteella ohjeet lääninhallituksille ja lääninhallitukset hyväksyisivät yleisen suunnitelman puitteissa ja ohjeiden mukaisesti neuvolan perustamista tai henkilöstön lisäämistä koskevat toimenpiteet.

10 §. Laissa säädetään kasvatusneuvolaa ylläpitävien kuntien valtionosuuteen oikeuttavien kustannusten jakautumisesta kuntien kesken. Kun kuntainliittojen perussäännöissä tai kuntien sopimuksissa on tarvittavat säännökset kusan-

nusten jakautumisesta jäsenkuntien kesken ei voida pitää tarkoituksenmukaisena, että valtionosuuden myöntäjä määräisi tästä.

1.15. Irtolaislaki.

9 §:n 2 momentti. Lainkohdan muutos aiheutuu ohjesääntöjen poistamisesta.

11 §:n 3 ja 4 momentti. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa työlaitoksessa hoidettavalle henkilölle maksettavan palkkiorahan perusteet. Perusteiden vahvistaminen ehdotetaan siirrettäväksi kehitysvammaisten erityishuollosta annetussa laissa hyväksytyn periaatteen mukaisesti sosiaalihuollukselle.

41 §:n 5 momentti. Nykyisen lain mukaan työlaitoksen päiväkustannuksen hoidokkia kohden vahvistaa sosiaali- ja terveysministeriö. Samanaikaisesti sosiaalihuollus vahvistaa kuitenkin päihdehuollosta vastaavan hoitopäivämaksun. Työlaitoksen päiväkustannuksen vahvistaminen ehdotetaan siirrettäväksi sosiaali- ja terveysministeriöltä sosiaalihuollukselle.

1.16. Laki päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta.

11 §:n 2 momentti. Sosiaali- ja terveysministeriö voi hyväksyä kunnan, kuntainliiton tai yksityisen ylläpitämän laitoksen huoltolaksi. Lisäksi kunnan tai kuntainliiton huoltolan on saatava sosiaalihuolluksen myöntämä perustamis- tai laajentamislupa, jotta se saisi käyttökustannuksiin valtionosuutta. Koska valtionosuuden suorittamista koskevan päätöksen yhteydessä käsitellään myös kunnallisen huoltolan tarkoituksenmukaisuus, ehdotetaan säännöksestä poistettavaksi päällekkäinen kunnallisen laitoksen hyväksyminen huoltolaksi.

11 §:n 5 ja 6 momentti. Pykälän momentin muutos aiheutuu ohjesääntöjen poistamisesta. Pykälän 6 momentissa ehdotetaan ohjesäännöt säilytettäväksi valtion sekä yksityisten huoltoloissa.

13 §:n 2 momentti. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa huoltolassa hoidettavalle henkilölle maksettavan palkkion perusteet. Perusteiden vahvistaminen ehdotetaan siirrettäväksi kehitysvammaisten erityishuollosta annetussa

laissa hyväksytyn periaatteen mukaisesti sosiaalihuollukselle.

27 §:n 3 momentti. Sosiaalihuollus päättää nykyisin sairaalaan tai muuhun vastaavaan huoltolaitokseen toimitetun huollettavan siirtämisestä huoltolaan. Päätöksenteko ehdotetaan siirrettäväksi lääninhallitukselle.

35 a §:n 4 momentti. Huoltoloiden ja toimintayksikköjen henkilökunnan kelpoisuudesta on aikaisemmin annettu määräykset ohjesäännöissä. Kun ohjesäännöt ehdotetaan poistettavaksi, ehdotetaan henkilökunnan kelpoisuudesta säädettäväksi asetuksella.

35 a §:n 6 momentti. Nykyisen lain mukaan toiminnan muuttuessa valtionosuuden suorittamisen edellytyksenä on, että sosiaalihuollus on sosiaali- ja terveysministeriön vahvistaman yleisen suunnitelman puitteissa myöntänyt huoltolalle tai toimintayksikölle perustamis- tai laajentamisluvan.

Lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että ministeriö vahvistaisi edelleen yleisen suunnitelman. Sosiaalihuollus antaisi sen perusteella ohjeet lääninhallituksille ja lääninhallitukset hyväksyisivät yleisen suunnitelman puitteissa ja ohjeiden mukaisesti huoltolan tai toimintayksikön perustamista tai henkilöstön lisäämistä koskevat toimenpiteet.

1.17. Laki kunnallisesta kodinhoitoavusta.

1, 3 ja 7 §. Lainkohtien muutokset aiheutuvat ohjesääntöjen poistamisesta.

9 ja 10 §. Lainkohdat sisältävät säännöksiä asioista, joista nykyisin voidaan sopia kunnallisilla virkaehtosopimuksilla. Säännökset ehdotetaan kumottaviksi.

14 §:n 2 momentti. Nykyisin edellytyksenä valtionosuuden suorittamiselle uuden kodinhoitajan viran kustannuksiin on, että sosiaalihuollus on sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymän valtionosuuden suorittamista koskevan yleisen suunnitelman puitteissa päättänyt valtionosuutta suoritettavaksi.

Lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että ministeriö vahvistaisi edelleen yleisen suunnitelman. Sosiaalihuollus antaisi sen perusteella ohjeet lääninhallituksille ja lääninhallitukset hyväksyisivät uuden viran valtionosuuteen oikeuttavaksi yleisen suunnitelman puitteissa ja ohjeiden mukaisesti.

1.18. Äitiysavustuslaki.

6 ja 13 §. Äitiysavustuksen myöntää nykyisin sosiaalilautakunta. Avustuksen myöntämisessä käytetään harkintaa vain, jos ensimmäinen terveystarkastus on tapahtunut raskauden tilan neljännen kuukauden päättymisen jälkeen. Käytännössä äitiysavustus myönnetään miltei poikkeuksetta näissäkin tapauksissa terveydenhoitajan antaman lausunnon perusteella.

Kun äitiysavustukset myönnetään hakemusten mukaisina lähes kaikissa tapauksissa, ehdotetaan lakia muutettavaksi siten, että sosiaalilautakunta voisi siirtää päätösvaltaa äitiysavustasioissa alaisilleen viranhaltijoille samoin, kuin sosiaalihuollon hallinnosta annetun lain 14 §:ssä on ehdotettu. Samalla ehdotetaan, että 6 §:n kieliasu ajanmukaistetaan.

Muutoksenhaku tulisi tällöin järjestää viimeksi mainitun lain 23 §:ssä ehdotetulla tavalla.

10 §:n 2 momentti. Nykyisen lain mukaan sosiaalihuolto suorittaa kunnalle korvauksen kunnan varoista maksetuista äitiysavustuksista. Korvauksen suorittaminen ehdotetaan siirrettäväksi lääninhallitusten tehtäväksi kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista annetun lain säätämällä tavalla.

1.19. Laki lapsen elatuksen turvaamisesta.

11 §:n 2 momentti ja 37 §. Sosiaaliohjesäännön poistaminen ja sosiaalihuollon hallinnosta annetussa laissa ehdotettu mahdollisuus siirtää sosiaalilautakunnan päätösvaltaa tietyissä asioissa viranhaltijoille aiheuttavat ehdotuksen mukaan lain 11 §:n 2 momentin muuttamisen. Päätöksenteon siirtäminen myös elatustukiasioissa on edelleen mahdollista sosiaalihuollon hallinnosta annetun lain 14 §:n nojalla. Muutoksenhaku on tällöin järjestetty viimeksi mainitussa laissa ehdotetulla tavalla.

21 §:n 2 momentti ja 38 §:n 3 momentti. Lääninhallitus voi nykyisin päättää elatusavun perimättä jättämisestä sosiaalilautakunnan myöntämän elatustuen korvaukseksi, jos elatusavun maksamatta jättäminen on aiheutunut elatusvelvollisen sairaudesta, vammaisuudesta tai sellaisesta työttömyydestä, johon hän itse ei ole ollut syyllinen tai muusta näihin verrattavasta syystä. Vapauttamista korvausvelvollisuudesta voi hakea sekä elatusvelvollinen että sosiaalilautakunta.

Sosiaalilautakunnalla on sekä oikeus että velvollisuus periä maksamatta olevat elatusavut elatustuen myöntämisen jälkeen ja lautakunnan on vuosittain toimitettava lääninhallitukselle selvitys perimättä olevien elatusapu- ja elatustukien määrästä. Lisäksi sosiaalilautakunnan on selvitettävä ne toimenpiteet, joihin on ryhdytty elatusapujen perimiseksi sekä perimisesteet. Lääninhallituksen on tämän ohella valvottava, että sosiaalilautakunnat tehokkaasti perivät elatusavut.

Hakemukset, jotka koskevat vapauttamista velvollisuudesta korvata myönnetty elatustuki, toimitetaan sosiaalilautakuntiin, jotka antavat lausuntonsa hakemuksista lääninhallituksille. Kun lääninhallitusten päätöksistä noin 95 % on myönteisiä ja esityksen mukaisia ja kun lääninhallitusten on valvottava elatusapujen ja -tukien perimistä, ehdotetaan elatusavun perimättä jättämistä koskeva päätöksenteko siirrettäväksi lääninhallituksilta sosiaalilautakunnille.

Sosiaalilautakunnan päätökseen saadaan hakea muutosta lääninoikeudelta.

1.20. Asumistukilaki.

14 §:n 2 momentti ja 21 §. Sosiaaliohjesäännön poistaminen ja sosiaalihuollon hallinnosta annetussa laissa ehdotettu mahdollisuus siirtää sosiaalilautakunnan päätösvaltaa tietyissä asioissa viranhaltijoille aiheuttavat ehdotuksen mukaan asumistukilain 14 §:n 2 momentin muuttamisen. Päätöksenteon siirtäminen myös asumistukiasioissa on edelleen mahdollista sosiaalihuollon hallinnosta annetun lain 14 §:n nojalla. Muutoksenhaku on tällöin järjestetty viimeksi mainitun lain 23 §:ssä ehdotetulla tavalla.

1.21. Alkoholilaki.

75 §:n 2 ja 3 momentti. Kunnallisen alkoholitarkastajan ja hänen apulaisensa kelpoisuudesta määrätään nykyisin ohjesäännöissä. Kun ohjesäännöt ehdotetaan poistettaviksi, ehdotetaan, että virkaan valittavalta vaaditaan sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön hyväksymä koulutus.

Kunnallisen alkoholitarkastajan ohjesäännön poistamisen vuoksi ehdotetaan, että kunnallisesta alkoholitarkastuksesta määrätään tarkemmin johtosäännössä.

2. Voimaantulo.

Muutokset on tarkoitus saattaa voimaan vuoden 1981 alusta.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

kansanterveyslain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 28 päivänä tammikuuta 1972 annetun kansanterveyslain (66/72) 7 ja 8 § sekä 47 §:n 4 momentti,
 näistä 47 §:n 4 momentti sellaisena kuin se on 27 päivänä elokuuta 1976 annetussa laissa (737/76),
muutetaan 5 §:n 2 momentti, 6 §:n 3 ja 4 momentti sekä 20 ja 24 §,
 sellaisena kuin niistä ovat 5 §:n 2 momentti mainitussa 27 päivänä elokuuta 1976 annetussa laissa, 20 § osittain muutettuna viimeksi mainitulla laissa, sekä
lisätään 14 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 2 päivänä syyskuuta 1976 ja 29 päivänä syyskuuta 1978 annetuilla laeilla (788/76 ja 744/78), uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, seuraavasti:

5 §.

Kunnat voivat lääkintöhallituksen suostumuksella yhdessä huolehtia 1 momentissa tarkoitettua toiminnasta perustamalla tätä tehtävää varten kuntainliiton. Lääninhallituksen suostumuksella kunta voi toisen kunnan kanssa sopia myös siitä, että tämä hoitaa osan 1 momentissa tarkoitetuista toiminnoista.

6 §.

Terveyslautakunnan jaostolle voidaan antaa ratkaistavaksi muitakin kuin kunnallislain (953/76) 71 §:n 2 momentissa tarkoitettuja asioita.

Kunnassa voi terveyslautakunnan sijasta olla yhdistetty sosiaali- ja terveyslautakunta. Tällöin sosiaali- ja terveyslautakuntaan sovelletaan kansanterveystyön osalta, mitä terveyslautakunnasta on säädetty.

14 §.

Kunta on velvollinen määräämään terveyskeskuksen lääkärin antamaan poliisiviranomaiselle virka-apua oikeuslääkeopillisen tutkimuksen suorittamiseksi elävän henkilön kliinisen

tutkimuksen ja vainajan ulkonaisen ruumiintarkastuksen osalta. Samoin kunta on velvollinen määräämään terveyskeskuksen lääkärin toimimaan lääkärinä asevelvollisten tarkastuksissa kutsuntaviranomaisten pyydettyä sitä terveyslautakunnalta.

20 §.

Kansanterveystyön järjestämisestä määrätään tarkemmin johtosäännössä.

24 §.

Lääninhallitus voi tehdä terveyskeskusta ylläpitävän kunnan kanssa sopimuksen puolustusvoimien taikka muun valtion laitoksen potilaiden hoitamisesta terveyskeskuksessa. Jollei sopimusta saada aikaan, sosiaali- ja terveysministeriö voi velvoittaa kunnan ottamaan näitä potilaita terveyskeskuksessa tai sen sairaansijalla hoidettaviksi siinä määrin kuin kunnan oma tarve huomioon ottaen on mahdollista. Valtion varoista on kunnalle tai kuntainliitolle suoritettava näiden potilaiden hoitokustannusten täyttää määrää vastaava korvaus.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
 kuuta 198 .

Tämän lain voimaan tullessa lääkintöhallituksessa vireillä oleva asia käsitellään siellä loppuun aikaisemmin voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

Kansanterveyslain nojalla vahvistettuja ohjesääntöjä noudatetaan, kunnes säädettyssä järjestyksessä on hyväksytty tässä laissa tarkoitetut johtosäännöt.

2.

Laki

terveydenhoitolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 27 päivänä elokuuta 1965 annetun terveydenhoitolain (469/65) 36 §, 42 §:n 1 ja 2 momentti, 44 §:n 2 momentti, 56 §:n 2 momentti, 59 §, 69 §:n 3 momentti, 82 §:n 2 momentti ja 83 §:n 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 36 § osittain muutettuna 27 päivänä elokuuta 1976 annetulla lailla (741/76), sekä

lisätään lakiin siitä 28 päivänä tammikuuta 1972 annetulla kansanterveyslailla (66/72) kumotun 87 §:n tilalle uusi 87 § seuraavasti:

36 §.

Kunnalla tulee olla sairaalassa käytettävissään sairaansijoja, joilla voidaan tarvittaessa hoitaa tartuntatautipotilaita.

42 §.

Edellä 41 §:ssä tarkoitetusta hoidosta, kuluksesta ja matkasta aiheutuneet kustannukset korvaa valtio erittäin vaarallisen tartuntataudin osalta. Yleisvaarallisen ja valvottavan tartuntataudin osalta sanotut kustannukset korvaa kunta, jossa henkilöllä on väestökirjalain (141/69) mukainen kotipaikka. Kunnan velvollisuudesta korvata terveyskeskuksen sairaansijalla ja kunnallisessa yleissairaalassa annettu hoito on muutoin voimassa, mitä siitä on erikseen säädetty.

Valtion suoritettava korvaus lasketaan terveyskeskuksen sairaansijalla annetusta hoidosta niin kuin kansanterveyslain 25 §:ssä on säädetty ja sairaalassa annetusta hoidosta niin kuin kunnallisista yleissairaaloista annetun lain 23 §:ssä on säädetty. Kunnan suoritettava korvaus tilapäisellä hoitopaikalla ja muussa kuin 1 momentissa tarkoitetussa sairaalassa annetusta hoidosta lasketaan soveltuvin osin viimeksi mainitun säännöksen mukaan.

44 §.

Terveyslautakunnalla on valta hävittää esine, jonka desinfioiminen kävisi sen arvo

huomioon ottaen liian kalliiksi. Esineestä, joka näin on hävitetty tai joka lautakunnan toimittaman desinfioimisen johdosta on niin vahingoittunut, ettei sitä enää voida tarkoitukseensa käyttää, on suoritettava kunnan varoista kohtuullinen menetystä tai arvon alentumista vastaava korvaus, jonka lautakunta määrää. Korvaushakemus on tehtävä 43 §:n 3 momentissa säädettyssä ajassa ja mainitulla uhalla.

56 §.

Terveyslautakunta voi, kuultuaan vesijohdon omistajaa, määrätä säännöllisen valvonnan alaiseksi muunkin kuin 1 momentissa tarkoitetun vesijohtoveden, jota suurehkoissa määrässä käytetään talousvetenä tai muuhun siihen verrattavaan tarkoitukseen.

59 §.

Leirintäalueella ja muulla yleisellä leiri-alueella tai sellaisen alueen välittömässä läheisyydessä tulee olla saatavissa vettä, jonka otto tai säilytyspaikan sekä laadun terveyslautakunta tai sen määräämä lautakunnan alainen viranhaltija on hyväksynyt.

69 §.

Vesikäymälän rakentaminen on sallittua vain terveyslautakunnan tai sen määräämän lautakunnan alaisen viranhaltijan luvalla, jollei käy-

mälää ole liitetty tarkoituksenmukaisella tavalla yleiseen viemäriin.

82 §.

Kiireellisissä tapauksissa terveyslautakunnan määräämä tässä laissa säädettyä toimintaa johtava viranhaltija saa antaa 1 momentissa tarkoitettun määräyksen. Hänen on viipymättä ilmoitettava siitä lautakunnalle.

83 §.

Milloin terveydellinen vaara tai haitta on sen laatuinen, että vain asianomainen voi sen poistaa, tai terveyslautakunta muutoin harkitsee tarkoituksenmukaiseksi haitan poistamisen asianomaisen omasta toimesta, lautakunta voi määrätä hänelle enintään 2 000 markan suuruisen uhkasakon seuraukseksi määräyksen tai kiellon

noudattamatta jättämisestä. Lautakunta voi myös pyytää lääninhallituksen toimenpidettä asianomaisen velvoittamiseksi poistamaan terveydellinen vaara tai haitta.

87 §.

Terveyslautakunta voi määrätä alaisensa viranhaltijan antamaan lautakunnan puolesta rakennuslautakunnan pyytämiä lausuntoja rakennuslaissa (370/58) tarkoitettua asuinrakennuksen rakennuslupaa varten.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 198 .

Tämän lain voimaan tullessa lääkintöhallituksessa tai lääninhallituksessa vireillä oleva asia käsitellään siellä loppuun aikaisemmin voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

3.

Laki

tuberkuloosilain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 26 päivänä heinäkuuta 1960 annetun tuberkuloosilain (355/60) 9 §:n 2 momentti, 11 §:n 1, 2 ja 4 momentti, 34 §:n 1 momentti ja 37 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 11 §:n 1 ja 2 momentti 15 päivänä lokakuuta 1965 annetussa laissa (545/65), 11 §:n 4 momentti 18 päivänä heinäkuuta 1975 annetussa laissa (599/75) sekä 37 §:n 1 momentti 27 päivänä elokuuta 1976 annetussa laissa (745/76), näin kuuluviksi:

9 §.

Lääkintöhallitus voi kuitenkin oikeuttaa kunnan pitämään hoitopaikkoja toisen tuberkuloosi-piirin keskusparantolassa, jolloin kunta on tätä keskusparantolaa ylläpitävän kuntainliiton jäsenenä keskusparantolaa koskeissa asioissa.

11 §.

Keskusparantolaan otetaan tutkittaviksi ja hoidettaviksi ensisijaisesti piirin tuberkuloositoimiston lähettämiä potilaita, joilla on piiriin kuuluvassa tai 9 §:n 2 momentissa tarkoitettussa kunnassa väestökirjalain (141/69) mukainen kotipaikka. Kiireellisen tutkimuksen tai hoidon tarpeessa olevilla on tällöin etusija.

Jollei tuberkuloosia sairastavaa tai sellaiseksi epäiltyä henkilöä, jolla on väestökirjalain mukainen kotipaikka 1 momentissa mainitussa kunnassa, voida riittävän nopeasti ottaa keskusparantolaan taikka jollei siellä voida antaa hänen tarvitsemaansa tutkimusta tai hoitoa, keskusparantolaa ylläpitävän kuntainliiton tai kunnan on ryhdyttävä toimenpiteisiin, tutkimuksen tai hoidon järjestämiseksi hänelle toisessa keskusparantolassa tai muussa sairaanhoidolaitoksessa.

Lääninhallitus voi tehdä kuntainliiton tai keskusparantolaa ylläpitävän kunnan kanssa sopimuksen puolustusvoimain taikka muun valtion laitoksen potilaiden hoitamisesta keskus-

parantolassa. Jollei sopimusta saada aikaan, sosiaali- ja terveysministeriö voi velvoittaa kunnan tai kuntainliiton ottamaan näitä potilaita hoidettaviksi keskusparantolaan siinä määrin kuin se tuberkuloosipiiriin oma tarve huomioon ottaen on mahdollista. Valtion varoista on kunnalle tai kuntainliitolle suoritettava näiden potilaiden hoitokustannusten täyttää määrää vastaava korvaus.

34 §.

Kunta, jota lääkintöhallitus ei ole oikeuttanut pitämään muun tuberkuloosipiiriin keskusparantolassa olevia hoitopaikkojaan, on velvollinen 35 §:ssä säädettyä korvausta vastaan luovuttamaan ne sanottuun piiriin kuuluvalla kunnalle, jolla ei ole 9 §:n mukaista määrää hoitopaikkoja keskusparantolassa. Jos useat kunnat tah-

toivat käyttää lunastusoikeuttaan, määrää valtioneuvosto, ottaen huomioon kuntien hoitopaikkojen tarpeen, mille kunnalle lunastusoikeus on annettava.

37 §.

Tämän lain tarkoittaman hoidon järjestämisestä määrätään johtosäännössä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 198 .

Tuberkuloosilain (355/60) nojalla vahvistetuja ohjesääntöjä noudatetaan, kunnes säädetyssä järjestyksessä on hyväksytty tässä laissa tarkoitetut johtosäännöt.

4.

Laki

mielisairaslain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 2 päivänä toukokuuta 1952 annetun mielisairaslain (187/52) 17 a §:n 1 momentti sekä 49 § ja 56 §, sellaisina kuin ne ovat 17 a ja 56 § 23 päivänä kesäkuuta 1977 annetussa laissa (521/77) sekä 49 § 18 päivänä heinäkuuta 1975 annetussa laissa (601/75), näin kuuluviksi:

17 a §.

Terveyskeskuksen vastaavan lääkärin tai muun tehtävään määrätyn lääkärin on, saatuaan tietää terveyskeskuksen toimialueella oleskelevasta 16 a §:n 1 momentissa tarkoitettusta henkilöstä, ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin hänen toimittamiseksi terveyskeskuksen toimesta ja kustannuksella mielisairaalaan.

49 §.

Kunta, jota lääkintöhallitus ei ole oikeuttanut pitämään muun huoltopiiriin keskusmielisairaalaossa olevia hoitopaikkojaan, on velvollinen 50 §:ssä säädettyä korvausta vastaan luovuttamaan ne asianomaisen huoltopiiriin kuntainliitolle tai sanottuun piiriin kuuluvalla kunnalle, jolla ei ole 8 §:n mukaista määrää hoito-

paikkoja keskusmielisairaalaossa. Jos useat kunnat tahtovat käyttää lunastusoikeutta, määrää valtioneuvosto, ottaen huomioon kuntien hoitopaikkojen tarpeen ja taloudellisen aseman, mille kunnalle lunastusoikeus on annettava.

56 §.

Jos tämän lain mukaan mielisairaalaan otettu henkilö, joka on pidettävä siellä tahdostaan riippumatta, poistuu sairaalasta ilman vastuunalaisen lääkärin tai muun tehtävään määrätyn lääkärin lupaa, poliisi on sanotun lääkärin pyynnöstä velvollinen antamaan virka-apua henkilön palauttamiseksi sairaalaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 198 .

5.

Laki

kunnallisista yleissairaaloista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan kunnallisista yleissairaaloista 29 päivänä lokakuuta 1965 annetun lain (561/65) 5 §:n 1 momentti sekä

muutetaan 5 §:n 3 momentti sekä 22 ja 38 § näin kuuluviksi:

5 §.

Lääkintöhallitus voi myöntää kunnalle oikeuden pitää sairaansijoja muunkin keskussairaala-piirin keskussairaалassa kuin mihin kunta kuuluu. Kunnasta on tällöin soveltuvin osin voimassa, mitä tässä laissa säädetään keskussairaala-piirin kunnista.

22 §.

Lääninhallitus voi tehdä keskussairaalan kuntainliiton kanssa sopimuksen puolustusvoimien taikka muun valtion laitoksen potilaiden hoitamisesta keskussairaалassa. Jollei sopimusta saada aikaan, sosiaali- ja terveysministeriö voi velvoittaa kuntainliiton ottamaan näitä potilaita keskussairaалassa tai sen poliklinikalla hoidettavaksi siinä määrin kuin kuntainliiton jäsenkun-

tien omat tarpeet huomioon ottaen on mahdollista. Valtion varoista on kuntainliitolle suoritettava näiden potilaiden hoitokustannusten täyttää määrää vastaava korvaus.

38 §.

Tässä laissa tarkoitettua sairaalaa varten on johtosääntö.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 .

Kunnallisista yleissairaaloista annetun lain nojalla vahvistettuja ohjesääntöjä noudatetaan, kunnes säädetyssä järjestyksessä on hyväksytty tässä laissa tarkoitetut johtosäännöt.

6.

Laki

yliopistollisista keskussairaaloista annetun lain 5 ja 11 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan yliopistollisista keskussairaaloista 15 päivänä kesäkuuta 1956 annetun lain (392/56) 5 §:n 2 momentti ja 11 §:n 2 momentti näin kuuluviksi:

5 §.

Yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan professorit toimivat keskussairaalan ylilääkäreinä sekä tiedekunnan muut opettajat keskussairaalan lääkäreinä sen mukaan kuin siitä keskussairaalan johtosäännössä yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan suostumuksella määrätään.

11 §.

Niille hoitopaikoille, joiden käyttämiseen kunnilla on 1 momentin mukainen oikeus, otetaan hoidettavaksi ensisijaisesti niitä sairaita, joilla on väestökirjalain (141/69) mukainen kotipaikka keskussairaala-piirin jäsenkunnassa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 .

7.

Laki

yksityisistä sairaanhoito- ja tutkimuslaitoksista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan yksityisistä sairaanhoito- ja tutkimuslaitoksista 24 päivänä heinäkuuta 1964 annetun lain (426/64) 5 § sellaisena kuin se on 27 päivänä elokuuta 1976 annetussa laissa (753/76),

muutetaan 8 ja 9 §, sekä

lisätään 2 §:ään sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 27 päivänä elokuuta 1976 annetulla lailla, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, seuraavasti:

2 §.

 Lupa voidaan liittää tarpeelliseksi katsottavia ehtoja.

minnassa esiintyy puutteita tai epäkohtia, lääninhallitus voi määrätä laitoksen toiminnan keskeytettäväksi, kunnes puutteet tai epäkohdat on korjattu, taikka peruuttaa annetun luvan.

8 §.

Milloin laitoksen omistussuhteissa tai toiminnassa tapahtuu olennaisia muutoksia, toiminnan jatkamiseen on hankittava lääninhallituksen lupa.

Tämä laki tulee voimaan _____
 päivänä
 kuuta 198 .

9 §.

Jos laitos ei enää täytä sille asetettavia sairaanhoidollisia vaatimuksia taikka jos sen toi-

Tämän lain voimaan tullessa lääkintöhallituksessa vireillä oleva asia käsitellään siellä loppuun aikaisemmin voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

8.

Laki

sosiaalihuollon hallinnosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan sosiaalihuollon hallinnosta 20 päivänä tammikuuta 1950 annetun lain (34/50) 5, 6, 8, 10, ja 12 §, 13 §:n 3 momentti sekä 18 §,

muutetaan 4, 7, 9 §, 13 §:n 2 momentti, 14, 15, 16 § sekä 22 §:n 3 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 4 ja 9 § osittain muutettuna 5 päivänä syyskuuta 1975 annetulla lailla (712/75), 7 § 31 päivänä joulukuuta 1974 annetussa laissa (1034/74), 13 §:n 2 momentti 15 päivänä tammikuuta 1971 annetussa laissa (26/71), 15 § osittain muutettuna 5 päivänä syyskuuta 1975 ja 27 päivänä elokuuta 1976 annetuilla laeilla (712/75 ja 178/76), 16 § osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla sekä 22 §:n 3 momentti viimeksi mainitussa laissa, sekä

lisätään lakiin siitä mainitulla 5 päivänä syyskuuta 1975 annetulla lailla kumotun 23 §:n tilalle uusi 23 § seuraavasti:

4 §.

Sosiaalihuollon paikallista hallintoa varten on kunnassa sosiaalilautakunta.

Sosiaalilautakunnan jaostolle voidaan antaa ratkaistavaksi muitakin kuin kunnallislain

(953/76) 71 §:n 2 momentissa tarkoitettuja asioita.

Kunnassa voi sosiaalilautakunnan sijasta olla yhdistetty sosiaali- ja terveyslautakunta. Tällöin sosiaali- ja terveyslautakuntaan sovelletaan sosiaalihuollon osalta mitä sosiaalilautakunnasta on säädetty.

7 §.

Valtion virkamies, jonka tehtäviin kuuluu sosiaalihuollon ohjaus ja valvonta, ei ole virka-alueellaan vaalikelpoinen sosiaalilautakuntaan.

9 §.

Sosiaalilautakunnan on, siten kuin tässä laissa tai muutoin säädetään ja kunnan asianomaisessa johtosäännössä määrätään, pidettävä huolta sosiaalihuollon toimeenpanosta kunnassa. Tässä tehtävässä lautakunta edustaa kuntaa ja tekee sen puolesta sopimukset ja muut oikeustoimet.

Lautakunnan tulee myös:

1) tehdä muille kunnallisille viranomaisille esityksiä sosiaalisten olojen kehittämiseksi kunnassa;

2) ohjata ja neuvoa kunnan asukkaita sosiaaliturvaa koskevista asioista;

3) antaa tarvittaessa apuaan huoltovelvollisuutensa laiminlyöneiden henkilöiden velvoittamiseksi täyttämään elatusvelvollisuutensa; sekä

4) antaa kunnan asukkaille tarpeellisia lausuntoja ja todistuksia heidän vähävaraisuudestaan.

13 §.

Lääninhallituksella on 1 momentin säännöksistä poiketen oikeus, hankittuaan asiasta asianomaisen kuntien keskusjärjestön lausunnon sosiaalihuollon tarpeen vähäisyyden vuoksi vapauttaa kunta sosiaalijohtajan tai sosiaalisihteerin asettamisesta.

14 §.

Sosiaalilautakunnan päätösvaltaa voidaan johtosäännöllä siirtää lautakunnan alaisille viranhaltijoille, henkilölle annettavaa tahdonvastaista huolta koskevia päätöksiä lukuunottamatta.

Sosiaalijohtajalla ja sosiaalisihteerillä on oikeus kiireellisissä tapauksissa sosiaalilautakunnan vahvistamien perusteiden ja yleisten ohjeiden mukaisesti lautakunnan puolesta päättää sosiaalihuollon antamisesta ja siihen liittyvistä muista toimenpiteistä, panna vireille korvaus- ja muut hakemukset, antaa lausuntoja, tehdä esityksiä ja hakea muutosta päätöksiin, samoin kuin itse tai asiamiehen kautta käyttää lautakunnan puhevaltaa.

Mitä edellä on säädetty sosiaalijohtajasta ja sosiaalisihteeristä, sovelletaan sosiaalilautakunnan puheenjohtajaan, jos kunnassa ei ole mainittuja viranhaltijoita.

15 §.

Sosiaalijohtajan, sosiaalisihteerin, lastenvalvojan, kunnallisen huoltolaitoksen johtajan ja apulaisjohtajan sekä kunnan muun sosiaalityöntekijän viran kelpoisuushdoista säädetään asetuk-sella.

16 §.

Kunnan sosiaalihuollon järjestämisestä määrätään tarkemmin johtosäännössä.

Jos jokin sosiaalihuollon alaan kuuluva tehtävä on annettu kuntainliiton hoidettavaksi, on tehtävän järjestämisestä tarkemmin määrättävä kuntainliiton johtosäännössä.

22 §.

Muutoksenhausta lääninhallituksen, lääninoikeuden ja sosiaalihuollon päätöksiin on säädetty erikseen.

23 §.

Edellä 14 §:ssä tarkoitettuun sosiaalihuoltoon koskevaan päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta.

Milloin asianomainen on tyytymätön 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen, hänellä on oikeus asetuksessa tarkemmin säädettävällä tavalla saada päätös sosiaalilautakunnan käsiteltäväksi, jos hän 14 päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan sitä vaatii. Päätökseen on liitettävä ohjeet sen saattamisesta lautakunnan käsiteltäväksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 198 .

Sosiaalihuollon hallinnosta annetun lain nojalla vahvistettuja ohjesääntöjä noudatetaan, kunnes säädettyssä järjestyksessä on hyväksytty tässä laissa tarkoitetut johtosäännöt.

Sen estämättä, mitä 15 §:n nojalla säädetään virkojen kelpoisuushdoista, on tämän lain voimaantullessa mainitussa virassa oleva henkilö edelleen kelpoinen sosiaalilautakunnan alaiseen vastaavaan virkaan.

Mitä muualla laissa säädetään sosiaalilautakunnan osastosta, sovelletaan tämän lain voimaantultua vastaavasti sosiaalilautakunnan jaostoon.

9.

Laki

huoltoapulain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 17 päivänä helmikuuta 1956 annetun huoltoapulain (116/56) 18 §:n 2 momentti ja 27 §,

näistä 27 § sellaisena kuin se on muutettuna 24 päivänä marraskuuta 1972, 27 päivänä elokuuta 1976 ja 30 päivänä maaliskuuta 1979 annetuilla laeilla (766/72, 719/76 ja 382/79), *muutetaan* 18 §:n 3 momentti, 19 §:n 3 momentti, 53 §:n 2 momentti, 54 § ja 55 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 18 §:n 3 momentti 15 päivänä tammikuuta 1971 annetussa laissa (27/71), 54 § 10 päivänä huhtikuuta 1970 annetussa laissa (275/70) ja 55 §:n 1 momentti mainitussa 24 päivänä marraskuuta 1972 annetussa laissa, sekä

lisätään 59 §:ään mainitussa 30 päivänä maaliskuuta 1979 annetulla lailla kumotun 2 momentin tilalle uusi 2 momentti seuraavasti:

18 §.

Lääninhallitus voi hakemuksesta toistaiseksi tai määräajaksi vapauttaa kunnan velvollisuudesta hankkia 1 momentissa tarkoitettu laitos tai osuus sellaiseen, jos kunta sosiaalihuoltoloihinsa nähden ei sellaista tarvitse tai jos laitoksen perustamisen lykkääminen on taloudellisista syistä välttämätöntä.

19 §.

Kunnalliskoti ja tässä laissa tarkoitettu muu kunnallinen huoltolaitos on asianomaisten terveyskeskuksen lääkärin säännöllisen valvonnan alaisena.

53 §.

Jokaisen kunnalliskotiin, 18 §:ssä tarkoitettuun muuhun huoltolaitokseen tai työlaitokseen otetun on noudatettava laitoksen järjestyksestä annettuja määräyksiä. Kirjeet ja muut lähettykset, jotka työlaitokseen otetulle tulevat tai jotka hän haluaa lähettää, on työlaitoksen johtajalla oikeus tarkastaa tai tarkastuttaa sekä, jos ne sisältävät sellaista, joka saattaa vanhin goittaa laitosta tai häiritä sen järjestystä, määrätä, ettei niitä ole perille toimitettava. Jos kirje on osoitettu viranomaiselle, jonka valvonnan alaisena työlaitos on, kirje on toimitettava avaamatta perille.

54 §.

Milloin kunnalliskotiin tai muuhun 18 §:ssä tarkoitettuun huoltolaitokseen sijoitettava henkilö ei noudata laitoksen järjestyksestä annettuja määräyksiä, laitoksen johtajan tulee neu-

voin ja keskusteluin koettaa saada hänet noudattamaan järjestystä. Milloin henkilön käyttäytyminen on vaaraksi hänelle itselleen tai muille laitoksessa oleville tai aiheuttaa laitoksessa vakavaa häiriötä, laitoksen johtajalla on oikeus pitää häntä eristettynä enintään vuorokauden.

Jos henkilö 1 momentissa tarkoitetuista toimenpiteistä huolimatta jatkuvasti rikkoo laitoksen järjestystä, sosiaalilautakunta voi päättää henkilön poistamisesta laitoksesta, jolloin hänen huoltonsa on järjestettävä 25 §:ssä tarkoitettulla tai muulla tarkoituksenmukaisella tavalla.

55 §.

Jos työlaitokseen otettu henkilö ei noudata laitoksen järjestystä, on laitoksen johtajalla oikeus vähentää hänelle tulevia etuuksia tahi pitää häntä eristettynä valoisassa huoneessa enintään kolme vuorokautta. Tällaisena toimenpiteenä ei kuitenkaan saa käyttää ravinnon vähentämistä.

59 §.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun laitoksen tulee olla lääkärin säännöllisen valvonnan alaisena siten, kuin ohjesäännössä määrätään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 198 .

Tämän lain voimaan tullessa sosiaalihuoltolain vireillä oleva asia käsitellään siellä loppuun aikaisemmin voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

10.

Laki

lastensuojelulain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 17 päivänä tammikuuta 1936 annetun lastensuojelulain (52/36) 3 §:n 2—4 momentti, 33 §:n 1 momentti ja 35 §:n 2 momentti, sekä

muutetaan 32 §:n 1 momentti ja 3 momentti,

näistä 32 §:n 3 momentti sellaisena kuin se on 27 päivänä elokuuta 1976 annetussa laissa (720/76), näin kuuluviksi:

32 §.

Lastensuojelulaitoksia ovat tässä laissa tarkoitettua toimintaa hoitavat valtion ylläpitämät yleiset kasvatustilat sekä kuntien ja yksityisten ylläpitämät laitokset.

Yksityisellä lastensuojelulaitoksella tulee olla lääninhallituksen vahvistama ohjesääntö.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 198 .

Tämän lain voimaan tullessa sosiaalihallituk-
sessa vireillä oleva asia käsitellään siellä lop-
puun aikaisemmin voimassa olleiden säännösten
mukaisesti.

11.

Laki

kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan kehitysvammaisten erityishuollosta 23 päivänä kesäkuuta 1977 annetun lain (519/77) 16 §:n 3 momentti, 25 § ja 31 §:n 2 momentti näin kuuluviksi:

16 §.

Yksityiset erityishuollon toimintayksiköt voivat myös järjestää valtakunnallista tutkimus-, kokeilu- tai muuta niihin verrattavaa erityishuoltotoimintaa siten kuin siitä toimintayksikön ylläpitäjän ja sosiaalihuollituksen kesken sovi-
taen.

25 \$.

Erityishuoltopiirin kuntainliitolla tulee olla johtosääntö.

31 §.

Erityishuollon antamisesta ja lopettamisesta

päättää erityishuollon johtoryhmä, jollei erityis-
huoltopiirin johtosäännössä toisin määrätä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 198 .

Tämän lain voimaan tullessa sosiaali- ja terveysministeriössä vireillä oleva asia käsitellään siellä loppuun aikaisemmin voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

Kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/77) nojalla vahvistettuja ohjesääntöjä noudatetaan, kunnes säädettyssä järjestyksessä on hyväksytty tässä laissa tarkoitetut johtosäännöt.

12.

Laki**lastenkotien valtionavusta annetun lain muuttamisesta.**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan lastenkotien valtionavusta 30 päivänä joulukuuta 1949 annetun lain 1 § ja 3 §:n 1 momentti, näistä 3 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on 27 päivänä elokuuta 1976 annetussa laissa (722/76), näin kuuluviksi:

1 §.

Kunnallinen ja yksityinen lastenkoti, jonka ylläpitäminen katsotaan yleisen lastensuojelutyön kannalta tarpeelliseksi, saa valtionapua sen mukaan, kuin tässä laissa säädetään.

3 §.

Lääninhallitus myöntää lastenkodille valtionavustusta vuosimenoihin lasta ja vuorokautta kohti sosiaalihuollituksen tulo- ja menoarvion rajoissa vahvistamien perusteiden mukaisesti. Valtionavustus voi olla 2 §:n 3 kohdassa tarkoitettulle lastenkodille enintään kolmannes ja muulle lastenkodille enintään puolet valtion-

avustusta saavien lastenkotien keskimääräisistä hoitopäiväkustannuksista valtionavustuksen myöntämistä edeltävänä vuonna.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 198 .

Tämän lain voimaan tullessa sosiaalihuollituksen vireillä oleva asia käsitellään siellä loppuun aikaisemmin voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Lääninhallitukset suorittavat valtionavustuksen ensimmäisen kerran vuosimenoihin, jotka kohdistuvat vuoteen 198 .

13.

Laki**lasten päivähoidosta annetun lain muuttamisesta.**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan lasten päivähoidosta 19 päivänä tammikuuta 1973 annetun lain (36/73) 14 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 27 päivänä elokuuta 1976 annetulla lailla (726/76), sekä

muutetaan 9 §, 20 § ja 31 §,

näistä 31 §, sellaisena kuin se on mainitussa 27 päivänä elokuuta 1976 annetussa laissa, näin kuuluviksi:

9 §.

Sosiaalihuollituksen tulee vuosittain laatia valtakunnallinen suunnitelma lasten päivähoitojärjestämisestä viittä seuraavaa kalenterivuotta varten. Suunnitelma ja siihen tehtävät muutokset on esitettävä valtioneuvoston hyväksyttäväksi.

tarkoitettusta lasten leikin- ja toiminnanohjauksesta ja valvonnasta aiheutuviin kustannuksiin.

31 §.

Muutoksenhausta lääninhallituksen ja sosiaalihuollituksen päätökseen on säädetty erikseen.

20 §.

Lääninhallitus voi tulo- ja menoarvioon otetun määrärahan rajoissa sosiaalihuollituksen vahvistamien perusteiden mukaisesti myöntää kunnalle valtionavustusta 1 §:n 3 kohdassa

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 198 .

Sen estämättä, mitä 20 §:ssä on säädetty käsitellään tämän lain voimaan tullessa sosiaali-

hallituksessa vireillä olevat lain 1 §:n 3 kohdassa tarkoitetut valtionavustuksia koskevat asiat loppuun aikaisempien säännösten mukaisesti. Lääninhallitukset suorittavat valtionavustuksen ensimmäisen kerran kustannuksiin, jotka kohdistuvat vuoteen 198 .

Päivähoito-ohjesäännöstä on vastaavasti voimassa, mitä sosiaaliohjesäännöstä ja johtosäännöstä on säädetty sosiaalihuollon hallinnosta annetun lain muuttamisesta päivänä kuuta 198 annetussa laissa (/).

14.

Laki

kasvatusneuvolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 2 päivänä heinäkuuta 1971 annetun kasvatusneuvolain (568/71) 4 § ja 10 § sekä

muutetaan 2, 5 ja 9 §,
sellaisina kuin niistä ovat 2 § 27 päivänä elokuuta 1976 annetussa laissa (728/76) ja 9 § 30 päivänä maaliskuuta 1979 annetussa laissa (391/79), näin kuuluviksi:

2 §.

Kunnallisella kasvatusneuvolalla tulee olla johtosääntö ja muulla kasvatusneuvolalla tulee olla lääninhallituksen vahvistama ohjesääntö.

5 §.

Kunnallisen kasvatusneuvolan palvelut ovat maksuttomia henkilölle, jolla on väestökirjalain (141/69) mukainen kotipaikka kasvatusneuvolaa ylläpitävässä kunnassa tai kasvatusneuvolaa ylläpitävän kuntainliiton jäsenkunnassa. Kunnallisen kasvatusneuvolan muulta asiakkaalta samoin kuin yksityisen kasvatusneuvolan asiakkaalta voidaan annetuista palveluista periä sairausvakuutuslain 7 ja 8 §:n nojalla vahvistetun taksan mukainen maksu.

9 §.

Valtionosuuden suorittamisen edellytyksenä on, että kasvatusneuvolassa on riittävä ja kelpoisuusehdot täyttävä henkilökunta ja että neuvola täyttää muutkin sen tarkoituksenmukaiselle toiminnalle tarpeelliseksi katsottavat edellytykset.

Milloin kysymyksessä on uuden kasvatusneuvolan perustaminen tai henkilökunnan lisääminen, valtionosuuden suorittamisen edellytyksenä tästä aiheutuviin kustannuksiin on lisäksi, että lääninhallitus on sosiaali- ja terveysministeriön vahvistaman valtionosuuden suorittamista koskevan yleisen suunnitelman puitteissa hyväksynyt toimenpiteen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 198 .

Vuotta 198 koskeva valtionosuuden suorittamista koskeva yleinen suunnitelma ja sen puitteissa myönnettävät kasvatusneuvoloiden perustamis- ja laajentamisluvat käsitellään loppuun sosiaali- ja terveysministeriössä aikaisemmin voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

Kunnallisen kasvatusneuvolan ohjesäännöstä on vastaavasti voimassa, mitä sosiaaliohjesäännöstä ja johtosäännöstä on säädetty sosiaalihuollon hallinnosta annetun lain muuttamisesta päivänä kuuta 198 annetussa laissa (/).

15.

Laki**irtolaislain muuttamisesta.**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 17 päivänä tammikuuta 1936 annetun irtolaislain (57/36) 9 §:n 2 momentti, 11 §:n 3 ja 4 momentti sekä 41 §:n 5 momentti, sellaisena kuin niistä ovat 11 §:n 3 ja 4 momentti 18 päivänä kesäkuuta 1971 annetussa laissa (562/71), näin kuuluviksi:

9 §.

Tarkempia määräyksiä kunnallisen työlaitoksen toiminnan järjestämisestä sekä sen sisäisestä järjestyksestä annetaan johtosäännössä sekä valtion ja yksityisen laitoksen osalta ohjesäännössä. Valtion laitoksen ohjesäännön vahvistaa sosiaalihuolto- ja yksityisen laitoksen ohjesäännön lääninhallitus.

11 §.

Tulot suoritetusta työstä menevät laitokselle. Irtolaiselle maksetaan palkkiota sosiaalihuollon vahvistamien perusteiden mukaan.

Irtolainen, joka ei sairauden tai muun siihen rinnastettavan syyn vuoksi ole voinut olla työssä, saa sosiaalihuollon määräämän osan palkkiosta.

41 §.

Irtolaisen pitämisestä valtion työlaitoksessa aiheutuvista kustannuksista luettuina hoitopäivien mukaan, on sen kunnan, jossa irtolainen on otettu tässä laissa säädetyn käsittelyn alaiseksi, korvattava valtiolle yksi kolmasosa. Saman perusteen mukaan valtion on asianomai-

selle kunnalle korvattava kaksikolmannesta kunnalliseen tai yksityiseen työlaitokseen sijoitetun irtolaisen pitämisestä siellä aiheutuvista kustannuksista. Työlaitoksen päiväkustannuksen huollettavaa kohden vahvistaa sosiaalihuolto, joka myös antaa tarkemmat määräykset näiden kustannusten laskemisesta ja tilityksestä. Siitä irtolaisen hoitokustannusten osasta, mikä jää asianomaisen kunnan vahingoksi, on kunta oikeutettu hakemaan korvausta niin kuin seuraavassa momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 198 .

Tämän lain voimaan tullessa sosiaali- ja terveysministeriössä vireillä oleva asia käsitellään siellä loppuun aikaisemmin voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

Kunnallisen työlaitoksen ohjesäännöstä on vastaavasti voimassa, mitä sosiaaliohjesäännöstä ja johtosäännöstä on säädetty sosiaalihuollon hallinnosta annetun lain muuttamisesta päivänä kuuta 198 annetussa laissa (/).

Mitä irtolaislaissa on säädetty, koskee tämän lain tultua voimaan vastaavasti myös kunnallisen laitoksen johtosääntöä.

16.

Laki

päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta 10 päivänä helmikuuta 1961 annetun lain (96/61) 11 §:n 2, 5 ja 6 momentti, 13 §:n 2 momentti, 27 §:n 3 momentti ja 35 a §:n 4 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 11 §:n 2 ja 5 momentti 25 päivänä elokuuta 1962 annetussa laissa (460/62), 11 §:n 6 momentti 27 päivänä elokuuta 1976 annetussa laissa (731/76), 27 §:n 3 momentti 8 päivänä kesäkuuta 1972 annetussa laissa (453/72) sekä 35 a §:n 4 momentti 29 päivänä joulukuuta 1976 annetussa laissa (1104/76), sekä

lisätään 35 a §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 6 momentti, seuraavasti:

11 §.

Huoltoloita ovat tässä laissa tarkoitettua toimintaa hoitavat valtion, kuntien ja kuntainliittojen ylläpitämät laitokset. Huoltolaksi sosiaalihallitus voi hyväksyä myös yksityisen ylläpitämän laitoksen.

Huoltolat ovat sosiaalihallituksen ylimmän valvonnan alaisia. Paikallinen johto ja hoito kuuluu huoltolan johtokunnalle ja johtajalle. Huoltolan tulee olla lääkärin säännöllisen valvonnan alaisena.

Tarkempia määräyksiä kunnallisen huoltolan toiminnasta annetaan johtosäännössä sekä valtion ja yksityisen huoltolan osalta ohjesäännössä. Valtion huoltolan ohjesäännön vahvistaa sosiaalihallitus ja yksityisen huoltolan ohjesäännön lääninhallitus.

13 §.

Tulot suoritetusta työstä menevät huoltolalle. Huollettavalle maksetaan palkkiota sosiaalihallituksen vahvistamien perusteiden mukaan.

27 §.

Jos huoltolaan määrätty on toimitettu huoltolahoidon asemesta sairaalaan tai muuhun vastaavaan hoitolaitokseen, päättää hänen siirtämisestään huoltolaan lääninhallitus laitoksen johtavan lääkärin tai tämän pyynnöstä sen kunnan sosiaalilautakunnan esityksestä, josta huollettava on toimitettu hoitoon.

35 a §.

Sen lisäksi, mitä kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista annetussa laissa on säädetty, on valtionosuuden suorittamisen edellytyksenä:

1) että muista kuin poliklinikkapalveluksista peritään sosiaalihallituksen vahvistamien perusteiden mukainen maksu;

2) että huoltolan ja toimintayksikön henkilökunnalla on asetuksessa säädetty kelpoisuus;

3) että huoltolalla ja toimintayksiköllä on sosiaalihallituksen antamien ohjeiden mukainen henkilökunta, toimitilat, kalusto ja toimintavälineet; sekä

4) että huoltola ja toimintayksikkö muutoinkin täyttävät tarkoituksenmukaiselle toiminnalle asetettavat edellytykset.

Milloin kysymyksessä on uuden huoltolan ja toimintayksikön perustaminen tai huoltolan ja toimintayksikön henkilökunnan lisääminen, valtionosuuden suorittamisen edellytyksenä tässä aiheutuviin kustannuksiin on lisäksi, että lääninhallitus on sosiaali- ja terveysministeriön vahvistaman valtionosuuden suorittamista koskevan yleisen suunnitelman puitteissa hyväksynyt toimenpiteen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 198.

Vuotta 198 koskeva valtionosuuden suorittamista koskeva yleinen suunnitelma ja sen puitteissa myönnettävät huoltoloiden tai toimintayksiköiden perustamis- tai laajentamisluvat käsitellään loppuun sosiaali- ja terveysministeriössä ja sosiaalihallituksessa aikaisemmin voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

Kunnallisen huoltolan ohjesäännöstä on vastaavasti voimassa, mitä sosiaaliohjesäännöstä ja johtosäännöstä on säädetty sosiaalihuollon hallinnosta annetun lain muuttamisesta päivänä kuuta 198 annetussa laissa (/).

Sen estämättä, mitä 35 a §:n nojalla säädetään virkojen kelpoisuusehdoista, on lain voimaan tullessa mainitussa virassa oleva henkilö edelleen kelpoinen vastaavaan virkaan.

17.

Laki

kunnallisesta kodinhoitoavusta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan kunnallisesta kodinhoitoavusta 6 päivänä toukokuuta 1966 annetun lain (270/66) 3, 7, 9 ja 10 §,
näistä 3 § sellaisena kuin se on 27 päivänä elokuuta 1976 annetussa laissa (733/76), sekä muutetaan 1 §:n 1 momentti ja 14 §:n 2 momentti,
näistä 14 §:n 2 momentti sellaisena kuin se on 23 päivänä joulukuuta 1976 annetussa laissa (1051/76), näin kuuluviksi:

1 §.

Kunnallisen kodinhoitoavun tarkoituksena on, sen mukaan kuin tässä laissa säädetään ja muutoin määrätään, kunnan palveluksessa olevien kodinhoitajien ja muun tarpeellisen henkilökunnan avulla ensisijaisesti huolehtia lapsi-rikkaissa ja muissa niihin verrattavissa kodeissa perheenäidin säännölliseen kodin- ja taloudenhoitoon kuuluvista tehtävistä tai avustaa niiden suorittamisessa, milloin perheenäiti tahi emännöityä hoitava henkilön oman tahi muun perheenjäsenen synnytyksen, sairauden, liikarasi-
tuksen, tarpeellisen loman taikka muun näihin verrattavan syyn takia on tilapäisesti estynyt tehtäviään hoitamasta.

14 §.

Sen lisäksi, mitä kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista annetussa laissa on säädetty, edellytyksenä valtionosuuden

suorittamiselle uuden viran kustannuksiin on, että lääninhallitus on sosiaali- ja terveysministeriön vahvistaman valtionosuuden suorittamista koskevan yleisen suunnitelman puitteissa hyväksynyt viran valtionosuuteen oikeuttavaksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 198 .

Vuotta 198 koskeva valtionosuuden suorittamista koskeva yleinen suunnitelma ja sen puitteissa myönnettävät uudet virat käsitellään loppuun sosiaali- ja terveysministeriössä ja sosiaalihuolluksessa aikaisemmin voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

Kodinhoitotoiminnan ohjesäännöstä on vastaavasti voimassa, mitä sosiaaliohjesäännöstä ja johtosäännöstä on säädetty sosiaalihuollon hallinnosta annetun lain muuttamisesta päivänä kuuta 198 annetussa laissa (/).

18.

Laki**äitiysavustuslain muuttamisesta.**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 13 päivänä kesäkuuta 1941 annetun äitiysavustuslain (424/41) 6 § ja 10 §:n 2 momentti,

näistä 10 §:n 2 momentti sellaisena kuin se on 4 päivänä heinäkuuta 1969 annetussa laissa (465/69), sekä

lisätään 13 §:ään, sellaisena kuin se on 29 päivänä huhtikuuta 1949 annetussa laissa (347/49), uusi 3 momentti seuraavasti:

6 §.

Äitiysavustuksen myöntää ja suorittaa 5 §:ssä mainitun kunnan sosiaalilautakunta.

Terveyskeskuksen terveydenhoitajat ja 5 §:n 3 momentissa mainitut äitiysneuvolat ovat velvolliset antamaan sosiaalilautakunnalle äitiysavustuksen myöntämiseksi ja suorittamiseksi tarpeellisia tietoja.

Sosiaalilautakunnan alaisen viranhaltijan oikeudesta päättää äitiysavustuksen myöntämisestä ja muista siihen liittyvistä toimenpiteistä on voimassa, mitä sosiaalihuollon hallinnosta annetun lain 14 §:ssä on säädetty.

10 §.

Lääninhallitus suorittaa kunnalle korvauksen maksetuista avustuksista noudattaen soveltuvin osin, mitä kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista annetussa laissa

(35/73) valtionosuudesta käyttökustannuksiin on säädetty.

13 §.

Muutoksenhausta 6 §:n 3 momentissa tarkoitettuun sosiaalilautakunnan alaisen viranhaltijan päätökseen on voimassa, mitä sosiaalihuollon hallinnosta annetussa laissa on säädetty.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 198 .

Tämän lain voimaan tullessa sosiaalihuoltolain vireillä oleva asia käsitellään loppuun aikaisemmin voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Lääninhallitukset suorittavat korvauksen ensimmäisen kerran vuosimenoihin, jotka kohdistuvat vuoteen 198 .

19.

Laki**lapsen elatuksen turvaamisesta annetun lain muuttamisesta.**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan lapsen elatuksen turvaamisesta 28 päivänä tammikuuta 1977 annetun lain (122/77) 11 §:n 2 momentti, 21 §:n 2 momentti, 37 § ja 38 §:n 3 momentti näin kuuluviksi:

11 §.

Sosiaalilautakunnan alaisen viranhaltijan oikeudesta päättää elatustuen myöntämisestä ja

muista siihen liittyvistä toimenpiteistä on voimassa, mitä sosiaalihuollon hallinnosta annetun lain 14 §:ssä on säädetty.

21 §.

Sosiaalilautakunta päättää elatusavun perimättä jättämisestä elatusvelvollisen hakemuksesta tai omasta aloitteestaan varattuaan elatusvelvolliselle tilaisuuden tulla asiassa kuulluksi.

37 §.

Muutoksenhausta 11 §:n 2 momentissa tarkoitettuun sosiaalilautakunnan alaisen viranhaltijan päätökseen on voimassa mitä sosiaalihuollon hallinnosta annetussa laissa on säädetty.

38 §.

Päätökseen, jonka lääninoikeus on antanut valituksen johdosta, ei saa hakea valittamalla muutosta. Sama koskee lääninoikeuden 27 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa ja 34 §:n 2 momentin nojalla antamaa päätöstä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 198 .

Lain voimaan tullessa lääninhallituksessa voireillä oleva asia käsitellään loppuun aikaisemmin voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

20.

Laki**asumistukilain 14 ja 21 §:n muuttamisesta.**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 4 päivänä kesäkuuta 1975 annetun asumistukilain (408/75) 14 §:n 2 momentti ja 21 § näin kuuluviksi:

14 §.

Sosiaalilautakunnan alaisen viranhaltijan oikeudesta päättää asumistuen myöntämisestä sekä käsitellä ja ratkaista 15 §:n 1 momentissa tarkoitettut asumistuen edellytysten vuosittaiseen tarkistamiseen ja uudelleen vahvistamiseen liittyvät asiat on voimassa mitä sosiaalihuollon hallinnosta annetun lain 14 §:ssä on säädetty.

21 §.

Muutoksenhausta 14 §:n 2 momentissa tarkoitettuun sosiaalilautakunnan alaisen viranhaltijan päätökseen on voimassa mitä sosiaalihuollon hallinnosta annetussa laissa on säädetty.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 198 .

21.

Laki

alkoholilain 75 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 26 päivänä heinäkuuta 1968 annetun alkoholilain (459/68) 75 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 27 päivänä elokuuta 1976 annetussa laissa (714/76), sekä *lisätään* 75 §:ään uusi 2 momentti, jolloin muutettu 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, seuraavasti:

75 §.

Kunnallisen alkoholitarkastajan tai hänen apulaisen virkaan valittavalla tulee olla sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymä koulutus.

Kunnallisesta alkoholitarkastuksesta määrätään tarkemmin johtosäännössä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 1980.

Alkoholilain nojalla vahvistettuja ohjesääntöjä noudatetaan, kunnes säädetyssä järjestyksessä on hyväksytty tässä laissa tarkoitetut johtosäännöt.

Helsingissä 18 päivänä kesäkuuta 1980.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Sinikka Luja-Penttilä*